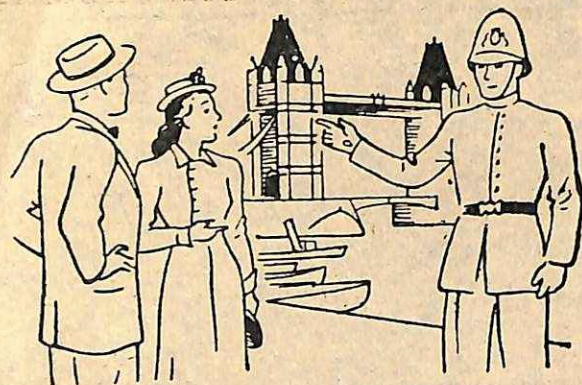

39 ο φίλος του παιδιού

Μάθετε ΑΓΓΛΙΚΑ όπως τὰ μιλοῦν στήν 'Αγγλία.

Κανένα βιβλίο δὲν μπορεῖ νὰ σὰς μάθῃ νὰ μιλήσετε σωστά 'Αγγλικά. Πρέπει ν' ἀκούσετε τὸ ρυθμὸ τους, τὸν τονισμό τους, τὶς λέξεις ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ 'Αγγλοὶ στήν καθημερινή τους ζωὴ. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ Linguaphone μὲ τὸ ὁποῖον μαθαίνετε χωρὶς κόπο, σὲ σπῆτι σὰς, νὰ μιλάτε, νὰ διαβά- ζετε καὶ νὰ γράφετε περίφημα τὰ 'Αγγλικά.

Ζητήστε νὰ γνωρίσετε αὐτὸ τὸ συγ- χρονισμένο Σύστημα Ξένων γλωσσῶν. Στείλατέ μας τὸ κάτωδι δελτίον.

LINGUAPHONE Ξένων Γλωσσῶν

ΟΝΟΜΑ .....

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ .....

ΠΡΟΣ ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ LINGUAPHONE
Τσῶρτσιλ 30 — 'Αθήνας

Παρακαλῶ στείλατέ μου δωρεάν τὸ 32σέλιδο ἀνάλυτικό σας τεύχος γιὰ τὸ LINGUAPHONE.

'Η Γλῶσσα ποὺ με ἐνδιαφέρει εἶναι τὰ:

ΑΓΓΛΙΚΑ ☐ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ ☐
ΓΑΛΛΙΚΑ ☐ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ☐

"Ἄλλη γλῶσσα .....

Τὸ ἴδιο δὰ σκέπτεσθε καὶ
σεῖς ὅταν ἀποκτήσετε τὴν
ιδεώδη ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ

Ἐνα τέλει ΕΛΛΗΝΙΚΟ προϊόν

- ✓ ΑΝΩΤΕΡΑ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΚΟΥΖΙΝΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
- ✓ ΕΞ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΕΜΑΓΙΕ
- ✓ ΜΕ ΘΕΡΜΟΘΑΛΑΜΟ, ΦΟΥΡΝΟ καὶ 3 ἐστίες
- ✓ ΕΞΗΣΦΑΛΙΣΜΕΝΑ ΔΙΑΡΚΩΣ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ
- ✓ ΗΓΓΥΗΜΕΝΗ ΕΓΓΡΑΦΩΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΕΙΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤ.

ΟΔΟΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 9 • ΤΗΛ. 21-424

2 σὲ 3 Ἑλληνικά σπίτια χρησιμοποιοῦν
'Ηλεκτρικὲς συσκευὲς "PHILLIS".

ὁ φίλος τοῦ παιδιοῦ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Διευθυντής: ΑΛΚΗΣ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗΣ

ΧΡΟΝΟΣ ΠΡΩΤΟΣ ★ ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 3-4 ★ ΑΘΗΝΑΙ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 1951 ★ ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. 2.000

Τὸ 'Υπουργεῖο Παιδείας γιὰ τὸ «Φίλο τοῦ Παιδιοῦ»

ΑΠΟ ΤΗ ΦΩΛΙΑ ΜΟΥ

— Λοιπόν, ἂν σὰς πῶ τί τραβῆξα καὶ τί τραβῶ κάθε μέρα με τὴν ἄλλειψη τοῦ χαρτιοῦ δὲ με λυπη- θῆτε. Σὲ ἄλλη στή- λη αὐτῆς τῆς σελί- δας θὰ διαβάσετε τὴν ἀνακοίνωσή μας γιὰ τὴν καθυστέρη- ση ποὺ παρουσιάσε ἡ ἔκδοσή μας. Δὲν εἴ- χουμε χαρτὶ νὰ τυπώσουμε τὸ περιοδικό σας. Ἡ ὕλη στοιχειοθετημένη στὸ τυπο- γραφεῖο καὶ νὰ μὰς λείπει τὸ χαρτί. Τὸ τί τραβῆξαμε ὥσπου νὰ βρεθῇ, ἡ καρδιά μου καὶ τὰ φτερά του τὸ ξέρουν... Κου- ράστηκα νὰ πετῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ γιὰ νὰ τὸ οικονομίσω. Οὔτε χρυσάφι νὰ γυρεύαμε! Γιατὶ πρέπει νὰ ξέρετε, παιδιὰ μου, ὅτι τὸ χαρτὶ κατάντησε σήμερα πῶς ἀκριβὸ καὶ πῶς δυσχερὲς ἀπὸ χρυσάφι... Στὸ τέ- λος τὸ βρήκαμε. Δὲν εἶναι, βέβαια, τὸ χαρτὶ ποὺ θέλαμε, οὔτε καὶ ἡ τιμὴ του ἐ- κείνη ποὺ ξεύραμε. Τὸ χαρτὶ πετάει μέρα με τὴ μέρα στὰ ὕψη—οὔτε... πούλι νὰ ἦ- ταν... Μὰ τί νὰ κάναμε; Τὰ παιδιὰ μου ἔπρεπε νὰ ἔγουν μ' ἐκείνη θυσίᾳ τὸ ἀγαπημένο τους περιοδικὸ στὰ χεῖρά τους. "Ἄς μὰς συγχωρήσουν, λοιπόν, γιὰ τὴν καθυστέρηση κι' ἄς μὰς ἀγαπήσουν πῶς πολὺ ἀκόμα γιὰ τὰ βάζαμα ποὺ τρα- βάμε...

— "Ἄμα κάνει κρύο συλλογίζομαι τ' ἀ- δερφάκια μου, τὰ σπουργιτάκια, ποὺ δὲν ἔχουν μιὰ ζεστὴ φωλιά καὶ μιὰ κου- φτίτσα σπόρους. Τρέχει ἀκόμα ὁ νοῦς μου στὰ δικά σας ἀδερφάκια, τὰ ἄστεγα καὶ πεινασμένα παιδάκια, ποὺ γυρίζουν, σὰν ξεπαγιασμένα καὶ πεινασμένα σπουργι- τάκια, ἐδῶ κι' ἐκεῖ Ρίχνετε ἕνα-δύο σπό- ρους στὰ πεινασμένα σπουργιτάκια, δίνε- τε, ὅσο μπορεῖτε, ἕνα πιάτο φαί κι' ἕνα ζεστὸ οὐχὸ στὰ φτωχὰ ἀδερφάκια σας. Δίνετε ὅ,τι μπορεῖτε. Δὲν ὑπάρχει πῶς θεάρεστη πράξη στὴ ζωὴ ἀπὸ τὸ νὰ δίνης.

— "Ἄς εἶναι καλὰ τὰ παιδιὰ μου. Μοῦ ρί- χουν ψίχουλα, μοῦ γράφουν καὶ γράμ- ματα. Αὐτὰ, τὰ γράμματα σας, εἶναι γιὰ μένα ἡ καλύτερη τροφή. Μοῦ γράφει ἕνας καλὸς μου φίλος ἀπὸ τὸ Παγκράτι: "Μὰ πῶς μπορεῖς καὶ γράφεις μὲ τὸ ράμφος σου, καλὲ μου Σπουργίτη; Δὲ γεμίζεις με- λάνια; Ἡ μὴπως εἶναι... στυλὸ τὸ ράμ- φος σου; Ἐγώ, πρῶτος χρόνος ποὺ γράφω μὲ μελάνι καὶ τάχως κάνει θάλασσα. Μου- τίζουρῶν τὸ τετραδίδι μου, τὰ δάχτυλά μου, τὰ ροῦχα μου, γεμίζω ὁλόκληρος με- λάνια. Ἄχ καὶ νὰ σ' εἶχα κοντά μου, καλὲ μου Σπουργίτη... Ὅλα σ' ἔβαζα — θὰ σέ παρακαλοῦσα πρῶτα — νὰ μοῦ γρά- φης πότε-πότε τὴν ἀνάγνωση στὸ τετρα- δίδι μου."

— Κοντὰ σου εἶμαι πάντοτε, καλὸ μου παιδί. Χθὲς τὸ βράδυ, μάλιστα, πέρασα καὶ σ' εἶδα. Πετάχτηκα καὶ στάθηκα στὸ πρεβάζι τοῦ παραθύριού σου. Δὲν με εἴ-

δες, γιατί ἦσαν σκυμμένοι στὸ τραπε- ζάκι σου καὶ πάλευες μὲ τὴν ἀντιγραφή σου. Σὲ λυπήθηκα, στ' ὀρκίζομαι, μὰ ὅ- χι, δὲν ἔπρεπε νὰ σέ βοηθῶ. Τὰ γράμ- ματα, ἡ μάθηση καὶ ἡ γνώση γενικά, ἔ- χουν κόπο, καλὲ μου φίλε. Θὰ κουρασθῇς τώρα ποὺ εἶσαι μικρός, μὰ νὰ δῆς πῶς θὰ χαίρεσαι τοὺς κόπους σου ὅμα θὰ μεγα- λώσης... Καὶ τί ἀξία ἔχει ποὺ μουντζου- ρώνεις τώρα τὰ δαχτυλάκια σου ἢ λερώ- νεις πότε-πότε καὶ καμμιὰ μπλουζίτσα σου...

— Μοῦ εἶπαν, ὅτι πέθαναν δυὸ μεγάλοι καὶ ξεχωριστοὶ τεχνίτες τοῦ λόγου: ὁ Δροσίνης καὶ ὁ Ξενόπουλος. Δυὸ ἀπρόσβια ποὺ σίγησαν, ἀφ' οὗ σκόρπισαν τὸ κελαι- δημά τους, σὲ πεδὸ καὶ σὲ στίχο, πάντα ἀπὸ μισὸν αἰῶνα ὁ καθένας τους. Μὰ τέ- τοιοι ἄνθρωποι, δὲν πεθαίνουν, παι- διὰ. Συνεχίζουν τὴν πορεία τους με- σα στὰ χρόνια, γιατί τὸ ἔργο τὸ ἀνθρώπινο εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἐπιζῇ, ἀκό- μα κι' ὅταν ὁ ἐργάτης τοῦ πεθαίνει. Καὶ τὸ ἔργο τοῦ Δροσίνης καὶ τοῦ Ξενόπουλου εἶναι ἀθάνατα. Ὁ δεύτερος, μάλιστα, ὁ Ξενόπουλος, ἀφιέρωσε ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ ἔργου του σὲ σὰς, τὰ παιδιὰ. Ρωτή- στε — ὅσοι ἀπὸ σὰς δὲν προφτάσατε νὰ γνωρίσετε τὸν ἴδιον — τοὺς γονεῖς σας, τοὺς παππούδες σας καὶ τίς γιγιάδες σας, νὰ σὰς πουν γιὰ τὸ «Φαίδωνα» — τὸ ψευδώνυμο τοῦ Ξενόπουλου, ποὺ μ' αὐτὸ ἔγραφε τίς θαυμάσιες «Ἀθηναϊκὲς Ἐπιστολὲς» τοῦ πενήντα ὀλόκληρου χρό- νια στὴ «Διάπλαση τῶν Παιδίων». Κι' ὁ δικός μου ὁ παππός, ἕνας παλιὸς γέρο Σπουργίτης, μοῦ εἶπε μιλῶντας τόσες φο- ρὲς γιὰ τὸ Φαίδωνα...

— Τὸ διαβάζω καὶ δὲν πιστεύω στὰ μά- τια μου! Ἐδῶ τὰ παιδιὰ μας κάνουν συλ- λόγους γιὰ τὴ διάδοση τοῦ περιοδικοῦ μας κι' ἄλλα παιδιὰ ἰδρύουν ὁμάδες γιὰ... λωποδυσίαι καὶ λεηλασίαι σπιτιῶν. Τρία τέτοια «καλὰ παιδιὰ» πιάστηκαν τελευ- ταῖα γιὰ μιὰ τέτοια λωποδυσία. Ἐνα ἄλ- λο καταδικάστηκε γιὰ μιὰ ἀπόπειρα... «φόνου μετὰ ληστείας».

— Τὰ ἀκατάλληλα διαβάσματα, τὰ θλα- θερὰ θεάματα, θὰ ἀναπτύσανε ὅσο νᾶναι τὸ σπῆδος τοῦ κακοῦ στὰ παιδικὰ ψυχὰς τους. Δὲν σὰς τὰ ἀναφέρω ὅλα αὐτὰ γιὰ παράδειγμα πρὸς... ἀποφυγὴν. Ἐσεῖς ὅλα τὰ παιδιὰ μου εἰσάστε καλὰ καὶ φρό- νιμα παιδιὰ. Διαβάστε, βλέπετε κι' ἀ- κοῦτε μόνο ὅ,τι εἶνε ἐπαγωγὸ καὶ χρησι- μὸ. Σὰς ἀνάφερα τὴν περίπτωσιν τῶν πα- ραστραπημένων αὐτῶν παιδιῶν, γιὰ νὰ τῇ φέρετε, ἂν χρειασθῇ, σὰν παράδειγμα σ' ἄλλα παιδιὰ, ποὺ παίρνουν, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουν, τὸν κακὸ τὸ δρόμο. Καὶ ποὺ ὑπάρχει ἐλπίδα, ἀκόμα καὶ τὴν τε- λευταῖα στιγμή, νὰ ἀναχαιτιστοῦν στὴν ἐπικίνδυνη πορεία τους...

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

τῆς ὑπ' ἀριθ. 9/24/1)51 Πρά- ξεως τῆς 'Ολομελείας τοῦ 'Ανω- τότου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου

«Τὸ ὑπὸ κρίσιν ὑποβληθέν παιδικὸν περιοδι- κὸν «Ὁ Φίλος τοῦ Παιδιοῦ», ὑπὸ τὴν διευθύν- σιν τοῦ Ἄλκη Τροπιάτη, ὡς καὶ εἰς τὸν πρό- λογόν του ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Ξεκίνημα ὑποδη- λοῖ, φιλοδοξεῖ νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐκλεκτοῦ πε- ριοδικικοῦ καὶ τῶσας ὑπηρε- σίας προσενεγκόντος εἰς τὸ «Ἐθνικὸν «Ἡ Διάπλασις τῶν Παιδίων». Εἶναι γραμμένον μὲ ἐπι- μέλειαν, ἡ ἐκλογὴ τῆς ὕλης ἔχει γινῆ μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης προσοχῆς, δι' αὐτῆς θεραπεύε- ται ἡ φαντασία τοῦ παιδός, ἐπὶ δὲ καὶ τὸ συν- αίσθημα τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης. Τὰ κα- λύτερα ἀπὸ τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἀναπτύσσει, εἶναι ἐλληνογενῆ ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν μυθολο- γίαν, ἱστορίαν καὶ λογογραφίαν. Δὲν λείπουν ὅμως καὶ τὰ εὐθυστα ἀνέκδοτα καὶ ἀστεία, μὲ ἀρκετὴν χάριν καὶ παιδαγωγικότητα γραμμέ- να, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται καὶ ὁ παιδαγωγικὸς σκοπός. Ὁ ἐκδότης ὑπισχνεῖται, ὅτι θὰ τὸ κα- ταστήσῃ ἐλ λ η ν ι κ ὸ π α ι δ ι κ ὸ π ε ρ ι ο δ ι κ ὸ, ἀπὸ τῆς πρώτης μετρὴ τῆς τε- λευταίας του σελίδος.

Ἐπειδὴ τὸ ἐν λόγω περιοδικόν, ὡς ἐκ τῆς παρατιθεμένης ὕλης καταφαίνεται, ἀ- ποσκοπεῖ εἰς τὸ νὰ καλλιεργῇ τὸ θρη- σκευτικόν, πατριωτικόν καὶ ἠθικὸν συναίσθημα. Ἐπὶ δὲ νὰ πλουτίσῃ καὶ τὰς γνώσεις τοῦ παιδιοῦ, διὰ τοῦτο εἰσπυροῦμαι, ὅπως τοῦτο τύχῃ συστασέων.

Ἀποφασίζει

Γνωμοδοτεῖ, ὅτι τὸ παιδικὸν περιοδι- κὸν «Ὁ Φίλος τοῦ Παιδιοῦ», ἐκδιδόμε- νον ὑπὸ τοῦ Ἄλκη Τροπιάτη, δύναται νὰ τύχῃ συστάσεως παρὰ τοῦ Σοῦ Ὑ- πουργείου, ὅπως τοῦτο προμηθευθῇ σὶ Σχολικαὶ Ἐφορεῖαι, ἐπὶ δὲ ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐπωφελες ἀνάγνωσις εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς στοιχειώδους καὶ τῶν κατωτέρων τάξεων τῆς Μέσης Ἐκ- παιδεύσεως, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἀποστεί- λῃ τὸν κεκατοντισμένον ἀριθμὸν ἀντιτύπων εἰς τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον, διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς ὕλης.

(Ἐισηγητής: κ. Γ. Καρούνης)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ὁ «Φίλος τοῦ Παιδιοῦ», ἀνιμε- τωπίζοντα ὅπως καὶ τ' ἄλλα περιοδικὰ ποὺ δὲν διαθέτουν ἀποδέματα, τὴν προ- τερὰν ἄλλειψη χαρτιοῦ, ἀναγκάζεται νὰ κυκλοφορῇ καθυστέρημένα σ' ἕνα δι- πλὸ τεύχος (30 καὶ 40) τὰ τεύχη τῶν μη- νῶν Φεβρουαρίου - Μαρτίου.

Ἄς εἶναι βέβαια οἱ φίλοι μας ὅτι θὰ καταβάλουμε κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ κερδηθῶν μέσα στὸ χρόνο οἱ σελίδες τοῦ τεύχους Μαρτίου. Τὸ προσεχές τεύχος μας (ἀρ. 5) θὰ εἶναι πασχαλινὸ, πανηγυρικὸ, μὲ πλούσια ὅπως πάντοτε καὶ ἐπικαιρὰ ἔκτακτα.

Ο ΣΠΟΥΡΓΙΤΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧ. ΤΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Κ. Φρονέζου

ΗΜΕΡΟΜ.

ΑΡΙΘ. 28925

ΓΕΛΑΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΣΑΣ

Ο Λάκης σταυρώνει τον παππού του να του πάρει ένα μπαστούνι. Κι' ο παππούς, που έχει φοβερή αδυναμία στον έγγονό του, τον παίρνει μαζί του και πηγαίνουν σ' ένα κατάστημα για να του αγοράσουν. Διαλέγει ένα μπαστούνι με άσημνη λαβή ο Λάκης, μα του πέφτει λίγο μεγάλο για το μπόι του.

Αυτό διορθώνεται, τους λέει ο υπάλληλος του καταστήματος, θα το κοντύνουμε από κάτω...

Και ο Λάκης, έχοντας τη λαβή του μπαστουιού, δαμαρτύρεται:

—Μά από πάνω μου πέφτει ψηλό το μπαστούνι....

Ο Πίτης έχει βγή περίπατο με τη μαμά του. Στο δρόμο συναντάει ένα φίλο του, άποφύγει, όμως, να τον χαιρετήσει.

Είναι ψεύτης, γι' αυτό και δεν τον χαιρετάει τον Τάκη...

Εξηγεί ο Πίτης στη μητέρα του, που τον μαλλώνει.

Και σαν τί ψέμματα σου λέει;

—Νά, προχθές που τον ρώτησα πόσους αδελφούς έχει, με βεβαίωσε πως έχει μονάχα ένα.

Ενώ ρώτησα το ίδιο χέρι αδελφή του κι' εκείνη μου είπε πως έχει δυό; Είναι ή δεν είναι, λοιπόν, ψεύτης ο Τάκης;

Ο παππούς της Γιαννάκης δεν μπορεί να διαβάσει χωρίς γυαλιά.

—Διαβάζω στα μάτια σου ότι μου λες ψέμματα... λέει μία μέρα στον έγγονό του.

Και ο Γιαννάκης:

—Μά, παππού, εσύ δεν είσαι που λες ότι δε μπορείς να διαβάσεις χωρίς γυαλιά;

Ο μικρός ο Κωστάκης ανεβαίνει σε μια καρέκλα για να κουδίσσει το ρολόι.

Θάκαινες καλά να βάλλω μια εφημερίδα του λέει η μαμά του.

Κι' ο Κωστάκης:

—Μπά, κι' έτσι φτάνω!....

Ο δάσκαλος δείχνει στους μαθητές του την υδρόγειο σφαίρα και λέει στον Πετράκη:

—Δείξε μου την Αμερική.

Ο Πετράκης την δείχνει. Κι' ο δάσκαλος γυρίζοντας προς όλα τα παιδιά, ρωτά:

—Ποιός βρήκε την Αμερική;

—Ο Πετράκης, ο Πετράκης φωνάζουν όλα μαζί...

Οι δυο ταμπέλες

Τον καιρό που οι άνδρες φορούσαν περούκες ένας κούρεας για να προσελκύσει πελατεία είχε την έξυπνη ιδέα να ζωγραφίσει σε μία ταμπέλα την ακόλουθη εικόνα:

Ένας άνθρωπος πνίγεται. Ένας άλλος προσπαθεί να τον σώσει πιάνοντάς τον από τα μαλλιά. Άλλα του μένει στο χέρι μία περούκα κι' ο άλλος βουλιάζει.

Από κάτω από την εικόνα ο κούρεας είχε γράψει: «Νά τί κάνουν οι περούκες».

Δίπλα στο μαγαζί του όμως ήταν ένας τεχνίτης που έφτιανε περούκες. Βλέποντας την ταμπέλα, έκανε κι' αυτός μία άλλη από τα μαλλιά σ' ένα δέντρο.

Από κάτω έγραφε: «Αν είχε περούκα δεν θα το πάθαινε...».

ΜΠΟΥΛΗΣ

και για την αντίγραφή

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΤΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 21

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΤΟΛΜΗΡΟΙ

ΑΕΡΟΠΟΡΟΙ

Η λαχτάρα των ανθρώπων να ξεφύγουν από την έλξη της γης και να πετάξουν ψηλά είναι σχεδόν τόσο παλιά όσο κι' οι ίδιοι οι άνθρωποι. Η ιστορία της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας για το Δαίδαλο και για τον Ίκαρο λέει πολλά. Πάντα οι άνθρωποι, σ' όλους τους τόπους και σ' όλους τους χρόνους, προσπάθησαν να βρουν μέσο, ν' αποκτήσουν φτερά, για να πετάξουν. Ο πρώτος όμως που φαίνεται να επιδίωξε κάτι ποιο πραγματοποιήσιμο γι' αυτό το σκοπό, που πλησίασε πολύ την ιδέα του σύγχρονου αλεξίπτωτου υπήρξε ο μεγαλοφυής πολυτεχνίτης ζωγράφος της Αναγέννησης, ο Λεονάρντο Ντά Βίντσι. Από τις σημειώσεις και τα σχέδια που άφησε βγαίνει ότι το 1495 επιδόθηκε μιά συσκευή που ήταν κάτι σαν μιά τέταρα τετραγωνικά μέτρα. Ο άνθρωπος που θα πετούσε θα ήταν πιασμένος από τέσσερα σκοινιά κρεμασμένα από τις τέσσερις γωνίες της πρωτότυπης αυτής πυραμιδοειδούς όμπρέλλας.

Από τότε ως την εποχή που ο Ίωσήφ Μογκολφιέρ πέταξε στις 4 Ιουνίου 1783 με το πρώτο αεροπλανοφόρο αερόστατο που κατασκεύασε, υπήρξαν πολλοί που ριψοκινδύνωναν και με θυσιά της ζωής τους ακόμα, δοκιμάζοντας διάφορες συσκευές για να πετάξουν. Άλλα σήμερα δεν πρόκειται να δώσουμε μιά συστηματική ιστορία από αεροπλάνου και του αεροπλάνου. Θα σας διηγηθούμε δύο ενδιαφέρουσες σχετικές ιστορίες, ενός ανθρώπου που έλεγε Λεονάρντο, που έφύρε το αλεξίπτωτο κι' ενός παιδιού, του Γκερέν, που έγινε χωρίς να το θέλει, ηρωας ενός αεροπορικού περιπάτου, που παρά λίγο θα του στοίχιζε τη ζωή.

Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΘΟΔΟΣ ΜΕ ΑΛΕΞΙΠΤΩΤΟ

Ο Σεβαστιανός Λεονορμάν, που έγινε αργότερα καθηγητής της Τεχνολογίας στην Επαγγελματική και Τεχνική Σχολή της Γαλλίας, έκανε το πρώτο πείραμα καθόδου με αλεξίπτωτο, στις 26 Νοεμβρίου 1783 στο Μοντελλιέ της Γαλλίας.

Έχοντας διαβάσει σε ταξιδιωτικές εντυπώσεις ότι στις εξωτικές χώρες, μερικοί σκλάβοι, για να διασκεδάσουν τους βασιλιάδες τους, έπεφταν από αρκετά μεγάλο ύψος, με μιά όμπρέλα, χωρίς να πάθουν τίποτα, σκέφθηκε να επαναλάβει κι' αυτός το πείραμα.

Πήρε δυο γερές όμπρέλλες κι' ένωσε την άκρη της κάθε μπαλαίνας μ' ένα σκοινί από τα χερούλια της κάθε όμπρέλλας για να μη γυρίσει το πανί τους προς τα πίσω κάτω από την πίεση του αέρα. Έστερα, μπροστά στους τρομοκρατημένους θεατές του, ρίχτηκε απ' το μπαλκόνι ενός αστικού σπιτιού του Μοντελλιέ και προσγειώθηκε ομαλότατα.

Ύστερ' απ' αυτό ο Λεονορμάν επανέλαβε πολλές φορές το πείραμά του, δίνοντας στο χερούλι της όμπρέλλας διάφορα ζώα και όνομασε από τότε τη συσκευή αυτή αλεξίπτωτο.

Και με το μέσο αυτό σώθηκαν από τότε τόσοι και τόσοι αεροπόροι που αλλιώς θα είχαν συντριβεί μαζί με τα αεροπλάνα τους.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 21

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΓΥΙΟ ΜΟΥ

ΤΟΥ ΘΑΝΑΣΗ ΠΕΤΣΑΛΗ - ΔΙΟΜΗΔΗ

ΠΑΡΑΜΥΘΙ...

Φίλοι μου,

Σήμερα, καλά μου παιδιά, θα σας πω ένα παραμύθι.

Μιά φορά κι' έναν καιρό — έτσι δεν αργίζουν τα παραμύθια; — στη σοφία ενός παλιού αθηναϊκού σπιτιού ζούσε ένας μεγάλος και καλός άνθρωπος. Μεγάλος στα χρόνια, μα πιο μεγάλος για το όνομά του και το έργο του. Και καλός. Γιατί δεν ξέρετε, παιδιά μου, τί δύσκολο που είναι να συντύχει στον ίδιο τον άνθρωπο το μεγαλείο του έργου του με το μεγαλείο της ψυχής...

Πάνω ψυχήντα-έξητα χρόνια έτρεξε η μαγική του πένα στο λευκό του χαρτί. Γιατί ήταν μαγική η πένα αυτού του ξεχωριστού ανθρώπου. Όπως είναι μαγική η πένα κάθε ανθρώπου, που γράφει, όταν δεν τη βουτάει μοναχά στο μελάνι, αλλά, το πιο πολύ, στο αίμα της ίδιας του της καρδιάς.

Γιατί αυτό φαίνεται, ότι γινόνταν με τον ξεχωριστό αυτό άνθρωπο πάνω από μισόν αιώνα. Έγραφε με το αίμα της ίδιας του της καρδιάς. Και τί δεν έγραφε μέσα σ' αυτά τα εξήτα χρόνια... Διηγέματα, μυθιστορήματα, θεατρικά έργα, κριτικές, άρθρα φιλοσοφικά, ό,τι άγγιζε την ανθρώπινη σκέψη και γνώση, πέρασε από την άκρη της πέννας του. Έγραψε ακόμα — ποιός θα μπορούσε να το ξενάση; — και διβλία για παιδιά. Και πάνω από μισόν αιώνα μιλούσε κάθε Σάββατο από τις σελίδες ενός παιδικού περιοδικού στα Έλληνόπουλα.

Πηγαίναμε και τον βρίσκαμε στη σοφία του παλιού εκείνου σπιτιού — το έργο-γαστήρι του. Πάντα σκυμμένος άπλωμα στα χαρτιά του. Έσήκωνε τα μάτια από τα χειρόγραφα. Σ' αγκάλιαζε με το χερούλι του. Σκύβαμε και του φιλούσαμε το χέρι. Εκείνο το ακούραστο χέρι, που είχε κάνει το γράψιμο έργο και το έργο του ζωή. Του έμπιστευόμαστε τα πρώτα μας χειρόγραφα. Κι' είμαστε σίγουροι ότι πάνω από τα πρωτόλεια μας δε θα σκευθε μονάχα ένα ζευγάρι από σοφά εμπειρία μάτια. Θάσκυθε μαζί τους και μία καρδιά.

Ήτανε μιά καρδιά παιδιού αυτή η καρδιά που οι χτύποι της σταμάτησαν έδω και λίγες μέρες. Ο «Φίλος του Παιδιού», από την πρώτη του κιόλας εμφάνιση, είχε νιώσει την ανάγκη να προσφέρει σ' αυτόν τον Άνθρωπο το σεβασμό του και την αφοσίωσή του. Τότε, δε μπορούσε να φανταστεί ότι θα θηρώσει τόσο γοηγορά το χαμό του... Γιατί πιστεύουμε όλοι μας ότι οι νέοι άνθρωποι δεν πεθαίνουν εύκολα. Και ο σεβαστός παππούς των ελληνικών γραμμάτων που έφυγε από κοντά μας, μ' όλα τα γεράματα που κυρτώνουν το κορμί του, έμοιαζε να δαμάζει και να νικάει το χρόνο με την πάντα νέα κι' ανέραστη ψυχή του...

Έδώ τελειώνει το παραμύθι που αργίσαμε να σας λέμε. Ο Ξενοπούλας — ο «Φαίδων» που έγραφε τις «Αθηναϊκές Επιστολές» στη «Διάπλαση των Παιδιών» — δεν υπάρχει πιά. Σκύβουμε και του φιλούμε για στενήν φορά το γόνιμο, το καλό, το τίμιο χέρι του. Γιατί αυτό το χέρι δεν άφησε μονάχα ένα έργο που δε θα μπορούσε να το καταλύσει ο χρόνος. Αφήνει ζωντανό το ωραίο παράδειγμα του ανθρώπου που έκανε την πένα του κοντάρι και πάλαι και δε δέχτηκε συμβιβασμούς. Δεν έστερε σε υποχωρήσεις. Μέσα σε μιά δολοκλήρη ζωή, σ' έναν αγώνα πάνω από εξήτα χρόνια...

Στο καλό γερό-παππού... Δικός σας

ΑΛΚΗΣ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗΣ

5

ΝΙΚΟ ΜΟΥ, ΓΙΕ ΜΟΥ, Η ΜΑΝΟΥΛΑ ΣΟΥ Σ' ΕΦΕΡΕ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ, ΚΡΑΤΩΝΤΑΣ ΣΕ ΣΦΙΧΤΑ ΣΤΗΝ ΑΓΚΑΛΙΑ ΤΗΣ. ΚΙ' ΉΤΑΝ Η ΣΤΡΑΤΑ ΔΥΣΚΟΛΗ—ΠΑΝΤΑ ΔΥΣΚΟΛΗ ΕΙΝΑΙ—ΚΑΙ ΠΟΝΕΣΑΝ ΤΑ ΠΟΔΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙ ΚΟΠΗΚΕ Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙ ΜΑΤΩΣΕ Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ. Ο ΜΩΣ ΕΚΕΙΝΗ Σ' ΕΦΕΡΕ ΚΑΡΤΕΡΙΚΑ, ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΤΟ ΠΡΕΠΕΙ ΠΡΩΤΗ ΝΑ ΤΗΝ ΑΓΑΠΑΣ ΚΑΙ ΝΑ ΤΗ ΣΕΒΕΣΑΙ ΠΡΩΤΗ. Σ' ΕΦΕΡΕ ΚΑΙ Σ' ΑΠΙΘΩΣΕ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΜΟΥ. ΉΣΟΥΝΑ ΜΙΚΡΟΥΛΙΚΟ, ΚΑΠΟΥ ΔΥΟ ΣΠΗΘΑΙΕΣ ΚΑΙ ΛΥΓΙΖΕΣ—ΦΑΝΤΑΣΟΥ!— ΟΣΟ ΖΥΓΙΖΟΥΝ ΠΕΝΤΕ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ. ΚΙ' ΑΜΕΣΩΣ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ ΤΑ ΓΥΡΙΖΕΣ ΔΕΞΙΑ—ΔΕΡΒΑ, ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ, ΚΙ' ΑΜΕΣΩΣ ΕΔΩΛΕΣ ΕΝΑΝ ΑΝΑΣΤΕΝΑΓΜΟ—ΧΑΡΑ; ΛΥΠΗ;— ΚΙ' ΑΜΕΣΩΣ ΓΥΡΕΦΕΣ ΦΑΓΙ, ΠΙΠΙΛΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΑΕΡΑ.

Εγώ σε ξανόδωσα στη μαρούλα σου. γιατί η δική της φροντίδα δεν είχε πάρει τέλος — ποτέ δε θα νά πάρη τέλος — και κάθονταν αντίκρουσας και σάς κοιτάζα, σε κοιτάζα...

Και νά, σαν ένα δράμα, μιά όνειρο-φαντασία, ένα χρυσάφι και κόκκινο και ουρανό σύννεφο ήθελε και ζυγίστηκε από πάνω σου. Κι' εγώ δεν ήξερα τί ήταν και είπα: Θάνασι οι Μοίρες που ήθελαν να σε μοιράσουν. Όμως δεν ήταν οι Μοίρες. Και είπα πως θάνασι Άγγελοι, που φτεροκοπάνε γύρω-τριγύρω σου, τα Χερουδίμ και τα Σεραφείμ και οι Έξουσιες και οι Θρόνοι... Μά δεν ήταν μηδ οι Άγγελοι. Μονομιάς, ξεχωρίσα και είδα — εσύ κοιμόσασα — είδα κι' αναγνώρισα, ωσαν τάγματα κι' αυτές, να φτερουγίζουν ολόγυρά σου οι Χαρές, οι Λύπες και τα Καθήκοντα. Και είπα:

«Νά, νά, οι Άγγελοι που θα γεμίσουν και θα στολίσουν τη ζωή σου».

Κοιτάξα ποσοχητικά, να ξεχωρίσω πιο καλά, το τί βλέπω. Κι' είδα άριστερά τις Χαρές, τρία τάγματα Χαρές, και δεξιά τις Λύπες, τρία τάγματα Λύπες, και στη μέση αντίκρουσα τα Καθήκοντα, τρία τάγματα κι' αυτά.

Λίγο πιο μπροστά έρχονταν οι Χαρές... η τρία πρόσεξα πρώτες γιατί βούζαν σά μελισσοδοί. Έτσι καθώς αεροπετούσαν σε τρία τάγματα ξεχωριστά, φάνταζε περιλαμπρή, πρώτη στο πρώτο τάγμα, σέρνοντας τις άλλες, η Χαρά του Φωτός. Άχ, η απεριόραστη, η απεριόρατη χαρά να βλέπεις το φώς, να χαίρεσαι το φώς, να κολυμπάς και να βουτίζεις μέσ' στο φώς. Και δίπλα της η Χαρά του Ηλιού, η Χαρά της Μέρας, η Χαρά της Ζέστης, η Χαρά της Αστροφωγιάς.

Μά νά, το δεύτερο τάγμα. Έδώ πετούν οι Χαρές της Αγάπης. Τού Γονιού η αγάπη για το παιδί και η αγάπη του παιδιού για το γονιό του, και όλες οι αγάπες ταιριασμένες, η μιά φλογισμένη, η άλλη ήμερη, έτοιμη θύελλα, εκείνη σιωπηλή, κομμάτι πιο πίσω, σμάσι αρίφνητο, οι άλλες αγάπες, του Φίλου η αγάπη, του Αίματος η αγάπη, λογής-λογής οι Χαρές όσες μάς δίνει πλήθος η Αγάπη.

Και νά, το τρίτο τάγμα οι Χαρές. Είναι οι Χαρές της Γνώσης. Πετάνε μόλις πιο βαρεία, μόλις πιο σίγουρα πετάνε στον αέρα. Έδώ έρχονται πρώτες δυο μεγάλες Χαρές: η Φαντασία και ο Στοχασμός. Κρατούν απ' το χέρι όλες τις άλλες Χαρές της Γνώσης, σαν να τις σέρνουν σε χορό: Το Διάβασμα, την Παρατήρηση, τη Συζήτηση με τον εαυτό σου... Πέρα στην άλλη άκρη, στα δεξιά, έρχονται αερολάμνοντας βουβά οι Πόνοι, τρία τάγματα κι' αυτά.

Στο πρώτο τάγμα οι Πόνοι για τα όσα χάνουμε. Και πόσοι Πόνοι δεν είναι έτοιμοι; Δικοί μας που χάθηκαν, αγάπες που σβήνουν, όνειρα που σκορπάνε. Ελ-

πίδες που χλώμιαχναν, ότι φεύγει, ξεγίνεται, γλυστράει.

Στο δεύτερο τάγμα είναι οι Πόνοι για όσα γυρεύουμε. Προσπάθειες και Άγώνες καταμπρός, μπουμπούκια που ανοίγουν μέσ' σ' αγκάθια και μάτσων, πόθοι και πόθοι που παλεύουν να πραγματοποιηθούν, ανάγκες της ψυχής και του μυαλού και του κορμιού λαχτάρες και όρμες βασανιστικές...

Στενοί έρχονται οι Πόνοι της Σάρκας. Πόνοι μικροί, καθημερινοί, κουσούρια του λαιμού και των δοντιών και του κεφαλιού και άλλοι πιο μεγάλοι — Θεός φυλάξοι — οι βαρύτεροι Πόνοι του κορμιού και οι Άσπρηδες.

Και τώρα, νά, καταμεσίς στους Πόνους και στις Χαρές, νά, τα Καθήκοντα. Αεροπορεύονται σιγά, επίσημα, σχεδόν ασάλευτα, τα Καθήκοντα. Καθήκοντα στους συνανθρώπους σου πρώτα. Νάσαι άνθρωπος πρώτα, Νίκο. Ύστερα τα Καθήκοντα στην Πατρίδα σου. Νάσαι Έλληνας, και νάσαι περήφανος που είσαι Έλληνας. Κι' αποστερνά τα Καθήκοντα στην Οικογένειά σου και στον Εαυτό σου. Νά ξέρης πως πριν από σένα, κι' από το ίδιο δέντρο, βγήκαν άλλα πολλά κλαδιά, κι' από τα κλαδιά αυτά φυτρώναν άλλα πολλά φύλλα, γεννήθηκαν και ζήσανε άνθρωποι που ήταν βαθεία καλοί και που ήταν πλατεία χρήσιμοι.

Σου μιλώ, γιέ μου, κι' εσύ κοιμάσαι, και τούτα τα λόγια μου θέ να τ' ακούσεις ύστερα από χρόνια. Μιστόσο το χρυσάφι και κόκκινο και ουρανό σύννεφο παλεύει κι' αλλάζει θέση, δίχως να φεύγει από πάνω σου, και είναι τότε οι Χαρές που μακραίνουν λίγο, τότε οι Λύπες, και μόνο τα Καθήκοντα τραβάνε ίσια το δρόμο τους, καθώς προχωράς, ανάλλαγα πάνω απ' την κεφαλή σου...

Η μαρούλα σου σ' έφερε στον κόσμο. Νίκο μου, κρατώντας σε σφιχτά στην αγκυλιά της. Εγώ θα σε πάρω σιγά-σιγά από το χέρι, για να σου δείξω μπροστά το δρόμο, και για να σου μάθω πως θα τον περάσεις σαν άντρας.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΕΤΣΑΛΗΣ-ΔΙΟΜΗΔΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ

Η... εφεύρεση της θείας, Έλτινικής

ΠΑΡΑΜΥΘΙ...

Φίλοι μου,

Σήμερα, καλά μου παιδιά, θα σας πω ένα παραμύθι.

Μιά φορά κι' έναν καιρό — έτσι δεν αργίζουν τα παραμύθια; — στη σοφία ενός παλιού αθηναϊκού σπιτιού ζούσε ένας μεγάλος και καλός άνθρωπος. Μεγάλος στα χρόνια, μα πιο μεγάλος για το όνομά του και το έργο του. Και καλός. Γιατί δεν ξέρετε, παιδιά μου, τί δύσκολο που είναι να συντύχει στον ίδιο τον άνθρωπο το μεγαλείο του έργου του με το μεγαλείο της ψυχής...

Πάνω ψυχήντα-έξητα χρόνια έτρεξε η μαγική του πένα στο λευκό του χαρτί. Γιατί ήταν μαγική η πένα αυτού του ξεχωριστού ανθρώπου. Όπως είναι μαγική η πένα κάθε ανθρώπου, που γράφει, όταν δεν τη βουτάει μοναχά στο μελάνι, αλλά, το πιο πολύ, στο αίμα της ίδιας του της καρδιάς.

Γιατί αυτό φαίνεται, ότι γινόνταν με τον ξεχωριστό αυτό άνθρωπο πάνω από μισόν αιώνα. Έγραφε με το αίμα της ίδιας του της καρδιάς. Και τί δεν έγραφε μέσα σ' αυτά τα εξήτα χρόνια... Διηγέματα, μυθιστορήματα, θεατρικά έργα, κριτικές, άρθρα φιλοσοφικά, ό,τι άγγιζε την ανθρώπινη σκέψη και γνώση, πέρασε από την άκρη της πέννας του. Έγραψε ακόμα — ποιός θα μπορούσε να το ξενάση; — και διβλία για παιδιά. Και πάνω από μισόν αιώνα μιλούσε κάθε Σάββατο από τις σελίδες ενός παιδικού περιοδικού στα Έλληνόπουλα.

Πηγαίναμε και τον βρίσκαμε στη σοφία του παλιού εκείνου σπιτιού — το έργο-γαστήρι του. Πάντα σκυμμένος άπλωμα στα χαρτιά του. Έσήκωνε τα μάτια από τα χειρόγραφα. Σ' αγκάλιαζε με το χερούλι του. Σκύβαμε και του φιλούσαμε το χέρι. Εκείνο το ακούραστο χέρι, που είχε κάνει το γράψιμο έργο και το έργο του ζωή. Του έμπιστευόμαστε τα πρώτα μας χειρόγραφα. Κι' είμαστε σίγουροι ότι πάνω από τα πρωτόλεια μας δε θα σκευθε μονάχα ένα ζευγάρι από σοφά εμπειρία μάτια. Θάσκυθε μαζί τους και μία καρδιά.

Ήτανε μιά καρδιά παιδιού αυτή η καρδιά που οι χτύποι της σταμάτησαν έδω και λίγες μέρες. Ο «Φίλος του Παιδιού», από την πρώτη του κιόλας εμφάνιση, είχε νιώσει την ανάγκη να προσφέρει σ' αυτόν τον Άνθρωπο το σεβασμό του και την αφοσίωσή του. Τότε, δε μπορούσε να φανταστεί ότι θα θηρώσει τόσο γοηγορά το χαμό του... Γιατί πιστεύουμε όλοι μας ότι οι νέοι άνθρωποι δεν πεθαίνουν εύκολα. Και ο σεβαστός παππούς των ελληνικών γραμμάτων που έφυγε από κοντά μας, μ' όλα τα γεράματα που κυρτώνουν το κορμί του, έμοιαζε να δαμάζει και να νικάει το χρόνο με την πάντα νέα κι' ανέραστη ψυχή του...

Έδώ τελειώνει το παραμύθι που αργίσαμε να σας λέμε. Ο Ξενοπούλας — ο «Φαίδων» που έγραφε τις «Αθηναϊκές Επιστολές» στη «Διάπλαση των Παιδιών» — δεν υπάρχει πιά. Σκύβουμε και του φιλούμε για στενήν φορά το γόνιμο, το καλό, το τίμιο χέρι του. Γιατί αυτό το χέρι δεν άφησε μονάχα ένα έργο που δε θα μπορούσε να το καταλύσει ο χρόνος. Αφήνει ζωντανό το ωραίο παράδειγμα του ανθρώπου που έκανε την πένα του κοντάρι και πάλαι και δε δέχτηκε συμβιβασμούς. Δεν έστερε σε υποχωρήσεις. Μέσα σε μιά δολοκλήρη ζωή, σ' έναν αγώνα πάνω από εξήτα χρόνια...

Στο καλό γερό-παππού... Δικός σας

ΑΛΚΗΣ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗΣ

5

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας μεγάλος έφυγε από κοντά μας. Πάνω από εξήντα χρόνια έζησε πλάι μας, κοντά μας. Έκανε την Αθήνα δεύτερη πατρίδα του. Και γέμισε τον τόπο μας από τη γόνιμη προσφορά του μεγάλου ταλέντου του.

Όταν σκόρπισε στην Αθήνα, τα βράδυ της Κυριακής — στις 14 Ιανουαρίου — το άγγελμα του θανάτου του, όλοι το δέχτηκαν σαν κάτι που το περιμένανε — ο Δάσκαλος ήταν από μέρες πριν άρρωστος — μά, την ίδια στιγμή σαν κάτι που δεν το πιστεύανε, δε θέλανε να το πιστέψουν.

Πέθανε ο Ξενοπούλος... Όχι με την έννοια του ισόβιου μέλους της Ακαδημίας Αθηνών, που τότε τιμούσε και την τιμή του μέγαρου του Σίναι. Αθάνατος, γιατί οι «νέοι» δεν πεθαίνουν τόσο εύκολα. Και ο Ξενοπούλος ήταν νέος στην ψυχή. Δεν πρόφτασε να γεράσει.

Που χρωστούσε αυτή την αγέραστη νεότητά του; Πρώτα-πρώτα στην ίδια του την ιδιοσυγκρασία και ψυχική διάθεση κι ύστερα — αν όχι πρώτα — γιατί άγνηψε τα νιάτα και δεν έπαψε ούτε στιγμή να τα νιώθει και να επικοινωνεί μαζί με τα νιάτα που μεταδίδαν όλοένα τη φλόγα τους. Και του ανανεώναν την ψυχική του διάθεση.

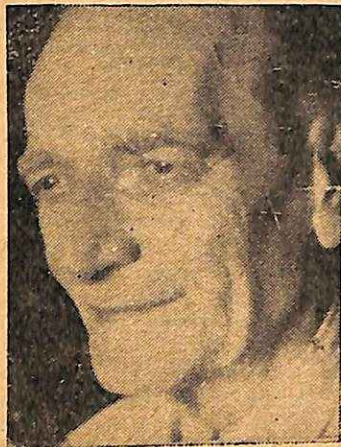
Έμεις τον γνωρίσαμε — εύτυχίσουμε να τον γνωρίσουμε. Σκυμμένοι μέρα-νύχτα στο γραφείο του, χαμένοι πίσω από όγκο χαρτιών και βιβλίων, να γράφει, να γράφει όλοένα. Σήκωνε όταν μας έβλεπε τα μάτια από το χειρόγραφο του — κι αυτά τα μάτια, γεμάτα εξυπνάδα και καλοσύνη, ήταν πάντοτε έτοιμα να σου χαμογελάσουν.

Αυτή η σελίδα γράφεται από χρέος προς τον Μεγάλο Νεκρό των Ελληνικών γραμμάτων. Κι' όχι μόνο των. Κι' από αγάπη. Γράφεται ακόμα για σάς, παιδιά μου, πού, οι πιο πολλοί, είσατε πολύ μικροί για να έχετε προφτάσει να τον γνωρίσετε.

Ο Ξενοπούλος γεννήθηκε στα 1867 στο Φανάρι της Κωνσταντινούπολης, από πατέρα Ζακυνθινό κι' από μητέρα Φαναριώτισσα. Άγνηψε τη Ζακυνθία σαν πατρίδα του και της αφιέρωσε όχι λίγα από τα μυθιστορηματά του και τα διηγήματά του. Όσο που μοιράζε την αγάπη του και με τη δεύτερη πατρίδα του, την Αθήνα. Έδω δρέθηκε από παιδί, σπουδάζοντας στο Πανεπιστήμιο Φυσικομαθηματικά. Μά οι Μούσες τον καλούσαν από τον πρώτο καιρό κοντά

τους. Κι' ο Ξενοπούλος άκουσε γρήγορα το κάλεσμά τους.

Δεν μάς παίρνει ο χώρος, για να μιλήσουμε διεξοδικά για το έργο που αφήνει ο Ξενοπούλος. Πλούτισε την πεζογραφία μας με εξαιρετικά μυθιστορήματα και διηγήματα, το θέατρο με θαυμάσια έργα,

την κριτική με αξιόλογες και ξεκάθαρες αναλυτικές εργασίες και παρατηρήσεις. Μεγάλη, τεράστια, στάθηκε η προσφορά του Ξενοπούλου στη δημιουργία και διαμόρφωση του δημοτικού πεζού λόγου. Δημοτικιστής χωρίς ακρότητες, άγγιζε τον αναγνώστη και τον σκλάβωνε με το γε-

μάτο χυμό και ξεκάθαρη έκφραση ύφους του.

Στάθηκε ακόμα — αυτό ενδιαφέρει πάνω απ' όλα τα Έλληνόπουλα — ο μεγάλος και ειλικρινής φίλος του παιδιού. Στη «Διάπλαση των Παιδών» έγραφε πάνω από μισόν αιώνα τις θαυμάσιες «Αθηναϊκές Επιστολές» του, που τις υπόγραφε με το ψευδώνυμο «Φαίδων». Μέσα σε μισόν αιώνα ο Φαίδων είχε ταυτιστεί τόσο με τον Ξενοπούλο κι' οι δυο τους με τη «Διάπλαση», που δε μπορούσε πια να νοηθεί «Διάπλαση» χωρίς Φαίδωνα, χωρίς Ξενοπούλο...

★

α. τ.

1942... Κάτω έσφυζε η ζωή... Οι μικροπωλητές διαλαλούσαν την ποταμίαιά τους, ο θόρυβος γινόταν ενοχλητικός, απ' τις ταβέρνες ανέβαινε ένα τραγούδι, και το βράδι έπεφτε λυπημένο στην Πολιτεία με κομμένα φτερά... Στη σοφία του μόλις είχε ξυπνήσει και με κείνη την κόκκινη ρόμπα τυλιγμένος, έπινε τον πρώτο καφέ. Ο Δάσκαλος με περίμενε.

— Άρρηστα;

— Όχι μάτια μου, να πιά τον έρατεινό μου. Κάθισε... μου άπαντούσε.

Εκεί στο συρτάρι του μικρού του γραφείου υπήρχαν τα τσιγάρα Ζ — δώρο της Καπνοβιομηχανίας Καραβασίλη στον Ξενοπούλο. Άνοιγε με προσοχή ένα πακέτο, σχεδόν ιεροτελεστικά και κάπνιζε.

Περνούσε λίγη ώρα μιλώντας για διάφορα θέματα — για τον τοίχο που υπώθηκε απέναντί κι' έκλεισε τη θύρα του Παραβάνου, τους καθημερινούς θανάτους, ως και για τη Χιονιά — την αγαπημένη γατούλα του σπιτικού της «Διαπλάσεως».

Υστερα άρχιζε η ανάγνωση. Αυτή την τιμητική θέση του αναγνώστη την εκράτησα, όσον καιρό είχε τον κατασρόκτη ο δάσκαλος. Πρώτα η άλλη λογογραφία του περιοδικού. Θυμόταν όλους τους μικρούς φίλους της «Διαπλάσεως».

Συνήα με διέκοπτε: — Αυτός δεν είναι ο γιος του Δικηγόρου; Στα χρόνια του είχε το ψευδώνυμο «Μάγος της Ανατολής»...

Μετά την άλλη λογογραφία τα βιβλία. Τα έπαιρνε στα χέρια, τα ξεφύλλιζε, τα ζύγιζε, και με ρωτούσε τίς ήταν οι κάθε βιβλίο. Για το καθένα είχε να κάνει μια παρατήρηση.

Γιατί αυτός ο τίτλος; Βαρύς λίγο... Μου φαίνεται πως έχει δγάλει και κάτι άλλο... Κι' αράδιαζε τίτλους, υρονολογίες, ονόματα...

Κάποτε, πολύ σπάνια, κατέβαινε στο γραφείο της «Διαπλάσεως». Έ- Συνέχεια στή σελ. 23

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνιστώμενον υπό του Υπουργείου της Παιδείας ως το κατ' έξοχην παιδικόν περιοδικόν σύγγραμμα, αληθείς παρασχόν εις την χώραν ημών υπηρεσίας, και υπό του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ως ανάγνωσμα άριστον και χρησιμώτατον εις τους παίδας.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΔΙ' ΕΝ ΕΤΟΣ
Εσωτερικού δραχ. 7.— Έξωτερικού φρ. χρ. 8
Δι' συνδρομάς άρχονται την 1ην εκάστου μηνός
και είνε προπληρωτέαι δι' έν.τος.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Η. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
Έν' Ελλάδι λεπ. 15.— Έν τῷ Έξωτ. φρ. χρ. 0,15
ΓΡΑΦΕΙΟΝ έν Αθήναις
Όδός Διόλου, 119, έναντι Χρυσοσπηλαιώσεως

ΑΘΗΝΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΔΙΑ ΤΑ ΠΤΩΧΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ

Αγαπητοί μου

ΙΣ μικράν και περιωρισμένην, άλλ' έχι: δλίγον συγκινητικήν έορτήν, με προσεκάλεσε την Πρωτοχρονιάν ή Διάπλasis. Έ- πρόκειτο να διανεμηθούν εις διάφορα πτωχά παιδάκια, τα φορέματα και τα χρήματα, τα όποια είχαν την καλωσύνην να στείλουν οι φίλοι της Διαπλάσεως εις τον προκηρυχθέντα Έβρανόν διά την «Πρωτοχρονιάν των Πτωχών.»

Είπα «διδάσκαλε πτωχά παιδάκια»
Σας ασπάζομαι ΦΑΙΔΩΝ

ΜΕΣ' ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ

Μέσ' 'ς τό δάσος τώρα, τό πρωί-πρωί, Τί τρελλά τριγύρω των πουλιών τραγούδια! Τί εύτυχισμένη, Ξένοιαστη ζωή! Και τί μυρωμένα κι' ώμορφα λουλούδια.

Μέσ' 'ς τό δάσος τώρα, τό πρωί-πρωί, Πώς τά φύλλα ο ήλιος 'ς τις κορφές χρυσίζει! Πόσο είνε της αύρας δροσερή ή πνοή! Ι! γλυκό τό ρυάκι τώρα μουρμουρίζει!

Μέσ' 'ς τό δάσος τώρα, τό πρωί-πρωί, Τί μακρύα της πόλις ή βοή κ' ή σκόνι! Πώς μέσ' σέ καινούργια κ' εύθυμη ζωή Κάθε κούρασμένο σώμα ξανανείωνει!

Μέσ' 'ς τό δάσος τώρα, τό πρωί-πρωί, Τί λουτρό που κάνει θεός ή ψυχή μας! Πώς μάς πλημμυρίζει του Θεού ή πνοή! Τί βαθεία που βγαίνει τώρα ή προσευχή μας!

Ν. Ι. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ

Η ΣΦΙΓΕ ΤΩΝ ΠΑΓΩΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ

Βραβευθέν υπό της Γαλλικής Ακαδημίας
(Συνέχεια Έδε σελ. 17)

Η διαγωγή αυτή μ' έπείραξεν. "Η- θελε ναπορρίψη την πρότασίν μου; Δι- καίωμά του ήτο' δεν είχα κανένα σκο- πόν να τον αναγκάσω να με δεχθῇ εις τό πλοϊόν του διά της βίας! "Ας με ήκουε και ας μου έλεγεν «όχι.» έστω... "Αλλά τό να μη θέλῃ να με ακούσῃ, ώ, αυτό δεν το έννοούσα καθόλου. Και

ΕΙΚΟΝΕΣ ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΩΝ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

ΤΟ ΜΕΓΑ ΕΞΕΣΠΑΘΜΑ

[Συνέχεια Έκ του 1ου φύλλου]

Έξακολουθώ την αναγραφή των ονομάτων των αγαπητών μου φίλων, οι όποιοι εξεσπάθω- σαν. "Ας δεχθούν και οι σημερινοί τας έγκα- ρδίας μου εύχαριστίας.

Ανθιμμένη Λυγαριά (ένέγραψεν 6 συνδρο- μητάς) Ιωάννης Γ. Παπαδόπουλος (20) Γα- λατίας (1), Έλένη Κ. Πράτσικα (1), Φαί- δων Χ. Σαμαρεσιδης (1), Κατίνα Α. Πετσά- λι (1), Έλένη Γ. Φωκά (1), Ταταραία Κόρη (1), Έκτωρ ο Τρώς (2), Έλληνης Καλλιτέχνης (2), Δαίδαλος (1), Θαναστής των Όρατων Τεχνών (3), Τορπιλλητής (1), Έλένη Ζ. Ζαφειροπούλου (1), "Αψε-Σβύσε (2), Άννα Φραγκίσκου (2), Τί με μέλει (1), "Ιαχχος Βάχχος (1), Εύκρατος Ζώνη (1), "Αθαν. Δ. Λεονάρδος (1), Ν. Δημήτριον (2), Βασίλειος Κ. Παπαγεωργίου (1), Βα- σίλισσα των Μελισσών (3), Οθρανιάδων Ζεύς (2), Χρυσάνθη Α. Στεφανίδου (1), Χρυσούλα Καλλιάρη (1), Διωνύλλα Ειμαρμένη (1), Άδν Κιχώτης (2), Αησής του Μέλαιος Δρυμόδ (1), Μυρσίνη (1), Κόρη της Όραιας Λέσβου (1), Γεράσιμος Α. Λασκαράτος (1), Κόμησσα του Φαλήρου (1), Μικρός Σύλλογος Χαλκίδος (6)

(Έπεται συνέχεια.)

ΑΓΡΥΠΝΟΣ ΦΑΡΟΣ (Μικρά τάξις)

ΑΔΕΛΦΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ»

ΧΑΡΙΤΕ, παιδιά τό σημερινόν δι- φυλλάδιον... "Α και ένα κομψόν ταχυλί έξωρ- μας έδιδε μ- πώς θά είνε διά μου, ατ- σεχούς έσ-

...Μιά γλυκειά ζεστασιά ένοιωσε να μυρμιδίζει τὸ πετόσι του, νὰ ποτίζει μεθυστικά ὅλο τὸ κορμί του, ὡς μέσα, ὡς τὰ κοκκάλα.

Πολεμοῦσε νὰ ξαναῦρη τὸν ἑαυτὸ του, κι' ἦτανε σὰ νάπιανε τὴν ἄκρη μιᾶς κλωστής καὶ προχωροῦσε καὶ προχωροῦσε καὶ κεί πού ἔλεγε πιά καὶ σὲ βοήκα» ἔσπανε ἡ κλωστή καὶ ἀπόμεινε. Καὶ τότε ξανάρχιζε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ πολεμοῦσε, καὶ πολεμοῦσε, νὰ ξαναῦρη τὴν ἄκρη τῆς γλωστής πού ἦτανε μιὰ ἑλπίδα, πού ἦτανε μιὰ κλωνία ἀπὸ φῶς, πού ἔβγαζε πρὸς τὸ φῶς!

Αὐτὸ ἦτανε. Γύρευε τὸ φῶς. Τὴ συνείδηση τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἐνὰ συναίσθημα γλυκὸ καὶ ἐναγώνιο. Καὶ σ' ὅλο τὸ κορμί του αὐτὴ ἡ εὐχάριστη ζεστασιά.

Τί ἦτανε; Πού ἦτανε; Ποίος ἦτανε; Ξαφνικά ἔγινε κάποια δόνηση μέσα σ' αὐτὸ τὸ ψαχούλεμα στὸ σκοτάδι.

Μιὰ κίνηση πρὸς τὰ πάνω. Σὰ μιὰ φούσκα ἀπὸ ἑλαφρὸ καὶ χλιαρὸ ἀνέρα, πού ἀνεβαίνει μαλακὰ ἀπὸ τὸ βυθὸ τοῦ νεοῦ πρὸς τὰ πάνω, ὀλοένα πρὸς τὰ πάνω, ὥσπου στὸ τέλος σκάει ξεφτερωμένη στὴν ποσότητὴ ἐπιφάνεια.

Ἐνοιωσε τὸν ἑαυτὸ του. Ξαναβῆκε μέσα του τὸν Ἀντρέα, μὰ δὲν καταλάβαινε ἀκόμα τί τοῦτρεξε.

Ἄκουγε ἕνα τρυφερὸ ρυθμικὸ τραγούδι, χωρὶς λόγια, πού πῆγαινε κι' ἐρχόταν ἀδιάκοπα μέσ' στὸ μυαλό του.

Προσπάθησε ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια του καὶ πάλι τοῦ ἦθε δυσάρεστο νὰ τ' ἀνοίξῃ καὶ τὰ κράτησε κλειστά. Ἐνοιωσε διωκτὴς τὴν ἀκίνητα μέλῃ του σὰ μιὰ ὕλη συνένεια τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ἔκανε ν' ἀπλώσῃ τὸ χέρι του. Τότε ἔπιασε κάτι ἀπαλὸ, κάτι ζεστό, καὶ τὴν ἴδια στιγμή ἔνοιωσε πάνω στὰ μάγουλά του ἕνα χάδι. Πού πέρασε ἀργὰ πάνω ἀπὸ τὸ πετόσι του, μιὰ, δύο, τρεῖς, φορές.

Ἀνοίξε μὲ προσπάθεια τὰ μάτια του, μὰ τὰ ξανάκλεισε μονομιᾶς, γιατί τὰ τύπησε ὁ ἥλιος. Εἶδε κοντὰ του τὸν Κούρτ, πού τὸν ἔγλειψε, εἶδε τὸ γαλάζιο φῶς πού τὸν ἐπλημύρισε, εἶδε ἕνα κοκκινωπὸ δρόαχο, κι' ἄκουσε καθαρὰ τὸ ρυθμικὸ μουρμουρητὸ πού τὴν ὥρα τραγουδοῦσε στὸ μυαλό του.

Ἐρχόταν ἀπὸ τὴ θάλασσα, κι' ἡ θάλασσα τραγουδοῦσε πλαῖι του, ὀλόελα κοντὰ του, σὰ νὰ τὸν νανούριζε, νὰ κοιμηθῇ ἀκόμα.

Τὴ κούραση ἦταν αὐτὴ πού μούδιαζε τὰ μέλη του. Τὸν ἐκράτουσε κυνένη σ' ὅλο του τὸ κορμί καὶ σ' ὅλη του τὴ σκέψη. Ἐπιθυμοῦσε νὰ ψάξῃ πίσω στὸ σβέρκο του πού κάτι τὸν ἔτσουζε. Ἦθελε νὰ κουνηθῇ καὶ βαρυνόταν. Ἦθελε νὰ σκεφθῇ καὶ δὲν τ' ἀποφάσιζε.

Μὰ ὅλα αὐτὰ ἔφευγαν ἀπὸ πάνω του σιγὰ-σιγὰ, γλυκὰ-γλυκὰ, καὶ τοῦ ἀπόμεινε μόνο τὸ εὐνάριστο νοῦδιον τῆς ζεστασίας. Ὁ ἥλιος ἔμπαινε μέσα του ἀπὸ ὅλους τοὺς πόρους καὶ τὸν ἐξωγο-νοῦσε. Τὸ μυαλό του ξανάρχισε νὰ δουλεύει καθαρά.

Ἐχωσε σιγὰ-σιγὰ τὰ δάχτυλά του στὴ ζεστοῦλῃ ἀμμουδιά πού ἀπλωνόταν ἀπὸ κάτω του. Συγκεντρώθηκε, ἀνακάθισε καὶ ἀγκάλιασε τὸν Κούρτ.

Αὐτὸ ἦταν τὸ πρῶτο πού κατάλαβε: πὼς τὸ σκυλί του, τὸν ἐγλύτωσε ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ἐβале τὸ χέρι πάνω ἀπὸ τὸ σβέρκο του, ὅπου ἔνοιωσε ὀλοένα μιὰ καφετερὴ φαγούρα. Τὸν ἔτσουζε ἕνας μικρὸς πόνος καὶ εἶδε στὰ δάχτυλά του αἶμα.

Τότε θυμήθηκε τὸν πόνο πού τὸν ἔσουθλιζε στὸ σβέρκο, τὴ στιγμή πού ἔγινε τις αἰσθήσεις. Ὁ Κούρτ, ἀρπάζοντάς του ἀπὸ τὸ γιᾶκά, τοῦχε ξεσκίσει λίγο μὲ τὰ δόντια ἐκεῖ πίσω τὴ σάρκα ἀπὸ ἀπροσεξία.

Ἐνα ὠραῖο διήγημα

ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗ ΜΥΡΙΒΗΛΗ

Αἰσθάνθηκε νὰ τὸν πλημμυρᾷ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὸ γενναῖο καὶ ἀγαθὸ ζῶο. Ἐσφιξε τὴ μεγάλη μούρη του κοντὰ στὸ πρόσωπό του καὶ ἑαφνικά τὸν ἔπιασε ἕνα κλάμμα. Τὰ δάκρυα τὸν πλημμύρισαν, ἀφθονα καὶ ἀνακουφιστικά.

Γύρω του ἦταν ὅλα τὰ πράγματά του. Ὁ γυλιὸς μὲ τὸ ταγάρι του καὶ μὲ τὸ ἀδειανὸ παγοῦρι. Σὰν τί ἀγῶνας χρειάστηκε, γιὰ νὰ κἀν ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἡρωϊσμούς τοῦ Κούρτ. Καὶ τώρα τὸν κύτταζε μὲ τὰ καστανὰ μάτια του καὶ κουνούσε τὴν οὐρὰ του, τόσο ἀπλὰ καὶ χωρὶς καμμιὰ ἀξίωση.

Ὁ Ἀντρέας ἔνοιωσε ὡς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του αὐτὴ τὴν καθαρὴ σκυλίσια ματιά. Συλλογίστηκε μὲ ντροπὴ πὼς ἀπὸ τότε πού γλύτωσε τὸ σκυλί ἀπὸ τὰ χέρια τῶν σταυρωτῶν του, τὸ εἶχε σκεφθῇ πολλὰς φορές, πὼς ὁ Κούρτ τοῦ γω-στά πολλὴ εὐγνωμοσύνη!

Ξεκούμπωσε τὸ ταγάρι του. Ξαφνιάστηκε πού εἶδε νὰ πετάγονται ἀπὸ μέσα ξετρομαγμένα τρία καβούρια.

Ἐκεῖ μέσα τὰ ψωμιὰ τομπάνιασαν βρεγμένα ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ πάλι στέγνωσαν στὸν ἥλιο. Καὶ τὰ ρούχα του ἦταν στεγνά. Βέβαια. Κοντολογούσε νὰ μεσημεριαστῇ. Ἐαπλωμένους ἐκεῖ στὴν ἀμμουδιά. Ἀλήθεια! πόσες ὥρες βάσταξε αὐτὴ ἡ λιγοθυμία κι' ὁ θαρὺς ὕπνος, πού ἦρε κατόπι σὰν ἀνάρρωση ἀπὸ θαρεῖα ἀρρώστεια.

Ὁ Ἀντρέας ἔκοψε μιὰ γωνία καὶ τὴν ἔρριξε στὸ σκύλο. Ὁ Κούρτ, μαθημένος τὴν ὁρπάει στὸν ἀνέρα καὶ τὴν κατὰπτε, μιὰ χαψιά, κάνοντας «εὐχαριστῶ» μὲ τὴν οὐρὰ του. Ὁ Ἀντρέας θυμήθηκε τότε πὼς κι' αὐτὸς πενὰ διαβολεμένα κι' ἄρχισε νὰ μασὰ λαίμαργα μιὰ μεγάλη φέτα.

— Σῶπα, καὶ τὴ γλυτώσαμε φτηνά!

Ἐσκυψε καὶ εἶπε στ' ἀφτί τοῦ σκυλίου. Ὁ Κούρτ τὸν ἔγλειψε φιλόδοργα στὸ πρόσωπο κι' ἀναστήλαξε ἀστεία. Κι' ὁ Ἀντρέας ἔνοιωσε πάλι ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτὸ του, ἐμπιστοσύνη στὴ ζωὴ.

Χαμογέλασε καὶ σηκώθηκε νὰ δῇ πού

Ἡ Πίσση

Ἐνα σπιτάκι λαχταρῶ χτισμένο στοῦ βουνοῦ τὴ ράχη καὶ γύρω γύρω δροσερὸ περιβολάκι θέλω νάχει.

★

Νὰ τὸ σκαλίζω τὴν αὐγὴ νὰ τὸ ποτίζω κάθε δεῖλι καὶ μὲ τοῦ κήπου μου τὴ γῆ σὰ δυὸ καλοὶ νάμαστε φίλοι.

★

Τέτοιο σπιτάκι λαχταρῶ καὶ καὶ μὲ τόχον ν' ἀποχτήσω καὶ στὴν πατρίδα μὲ καιρὸ σὰ θὰ γυρίσω νὰ τὸ χτίσω.

★

Κι' ἂν δὲ μporέσω κι' ἂν δὲν βρῶ πού νὰ τὸ χτίσω;—στὸ μυαλό μου τὸ χτίζω καὶ μὲ τὸν καιρὸ θὰ γίνῃ ἀλήθεια τὸ ὄνειρό μου. (Παράφραση)

Μ. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

εἶναι καὶ πού βρίσκεται. Ἡ ἀμμουδίτσα τούτῃ ἦτανε σίγουρα κείνη πού εἶδε τὴ νύχτα ν' ἀσπρίζῃ μέσα στὴν τρομάρα τῆς φουρτούνας. Σχηματιζότανε στὴν ἄκρη μιᾶς λαγκαδίτσας. Τὸ χειμῶνα ἐκεῖ θὰ κατέβαζε δυνατὸ ρέμα, γιατί οἱ πέτρες ἦτανε μέσα στὸ στεγνὸ γιαιτάκι στρουγυλεμένες καὶ ξάσπρες.

Ἀνέθηκε στὸ κοντινὸ ὕψωμα καὶ κύταξε ἕνα γύρω. Παντοῦ βράχοι καὶ ἄγρια χαμόδεντρα. Σκοῖνοι, λιγοστὰ πεῦκα καὶ κέδρα, χαμηλὰ σὰ θάμνοι. Συμπέρανε πὼς θὰ εἶχε πέσει σὲ καμμιὰ ἀπὸ τῆς Βόρειες Σποράδες.

Κι' ἡ «Ἀργώ»;

Κύτταξε παντοῦ ἕνα γύρω. Τώρα κι' ἄλλη μιὰ φορὰ πιά «Ἀργώ»!

Τὸ καϊκάκι του θάτανε τώρα βουλιαγμένο κάπου ἐκεῖ στὰ βαθεῖα ἢ θὰ τὸ τσάκισε σὲ λιανοσάνδα ἢ φουτοῦνα, δερνώντας τὸ ὅλη τὴ νύχτα στὶς πέτρες τῆς ἀκρογιαλίας.

Γιὰ τὴν ὥρα οὔτε ἕνα σημάδι τῆς δὲν φαινότανε πουθενά. Ὡς ἐκεῖ ἦταν τὸ τυχερὸ τούτης τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας. Μῆτε Κολχίδες, μῆτε Δράκοι...

Τώρα θάπρεπε νὰ φορτωθῇ τὰ πράματά του καὶ νὰ πάη νὰ βοῇ κανένα χωριὸ ἢ καμμιὰ στάνη, νὰ δῇ τί θ' ἀπογίνει.

Γδύθηκε, μπήκε μέσα στὴ θάλασσα καὶ πλῦθηκε, ὡς πού ν' ἀγεριστοῦνε καὶ νὰ λιαστοῦν ἀπλωμένα τὰ πράματά του πού ἔβγαλε ἀπὸ τὸ γυλιό.

Ἡ θάλασσα ἦτανε πάλι τόσο γαλάζια καὶ τόσο χαρούμενη!

Σὰ στέγνωσε καὶ ξανασυγύρισε τὸ νοικοκυριό του, τὰ φορτώθηκε ὅλα στὴν πλάτη καὶ ξεκίνησε. Ἐτοί βρέθηκε μιὰ φορὰ κι' ἕναν καιρὸ κι' ὁ Ὀδυσσεὺς στὸ νησί τῆς Ναυσικῆς.

Ὁ Κούρτ ἔτρεχε μπρὸς καὶ πίσω μὲ πολὺ κέφι.

Ὁ Ἀντρέας τοῦ λέει ἔξαφνα.

— Πάμε νὰ δροῦμε τὴ Ναυσικά, Κούρτ!

Τὴν ξέρισε τὴν Ναυσικά, ἐσύ;

Ὁ Κούρτ σταμάτησε καὶ τὸν κύτταξε πού μίλουσε.

— Ἀμ' πού νὰ τὴν ξέρης, βέβαια, ἐσύ τὴ Ναυσικά. Λοιπόν, αὐτὴ εἶναι μιὰ βασιλοπούλα. Θὰ τὴ δροῦμε νὰ λευκαίνῃ τὰ πανιά τῆς, παραπέρα, στὴν ἀκρογιαλιά, ἢ στὸ ρέμα πού θ' ἀνταμώσουμε στὸ δρόμο μας. Κύττα μὴν τὴν τρομάξης τὴν κοπέλλα, τ' ἀκούς; Γιατὶ αὐτὴ θὰ μὰς πάρῃ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ θὰ μὰς πάη στὸ παλάτι τῆς, στὸ γέρο βασιλιά τοῦ νησιοῦ. Θὰ εἶναι ὁμορφὴ καὶ καλή.

— Πατέρα, θὰ πῇ, σοῦ ἔφερα δυὸ καρβοτσακισμένους, πού ἔρριξε ἡ θάλασσα στὸ νησί μας. Ἀπ' ἐδῶ ὁ κύριος Ἀντρέας, ὁ Ἀργοναυτὴς. Σπουδαῖος καπετάνιος καὶ κοσμογυριστὴς. Ὁ ἄλλος εἶναι ὁ κύριος Κούρτ, ὁ κοσμοεξακουσμένος Κούρτ, ὁ ἥρωας!

— Καλῶς νὰ μοῦ ὀρίσουν οἱ ξένοι, θὰ πῇ ὁ γέρο βασιλιάς. Καὶ θὰ μὰς στρώσῃ τὰ κρεβάτια του καὶ τὰ τραπέζια του.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΗΛΗΣ

(Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ παιδικὸ μυθιστόρημα «Ὁ Ἀργοναυτὴς»)

ΒΑΛΕΝΤΙΝΟΣ ΖΑΜΕΡΑΙ ΝΤΙΒΑΛ

Τὸ παιδί πού ἀγάπησε τ' ἀστέρια

Βαρὺς χειμῶνας σκέπαζε στὰ 1709 τὴ Γερμανία. Ἐνα μικρὸ παιδί, πεντάρφανο, δὲν εἶχε γωνιά νὰ ζεσταθῇ. Δὲν εἶχε μάνα νὰ τὸ τυλίξῃ μὲ τὴ στοργή τῆς, μῆτε πατέρα νὰ τὸ θρέψῃ. Τοῦ εἶχανε πεθάνει καὶ οἱ δυὸ.

Ποιὸς νὰ δουλέψῃ καὶ νὰ σπείρῃ τὸ πατρικό του χωράφι; Ὁ μικρὸς Βαλεντίνος κρύωνε καὶ πεινοῦσε.

Μὰ ὅταν ἕνα παιδί ἔχῃ μέσα του κουράγιο δὲν τὰ χάνει εὐκόλα. Ὁ Βαλεντίνος ἦτανε ὑπόκλητος, χωρὶς παπούτσια. Τυλίξε τὰ μελανιασμένα του πόδια μὲ κουρέλια καὶ πῆρε τίς στράτες, γιὰ νὰ βοῇ δουλειά. Οἱ δρόμοι ἦτανε στρωμένοι μὲ χιόνια, τὸ κρύο κι' ὁ ἀγέρας, τὸ χιόνι κι' ἡ βροχὴ μαστιγώνανε τὸ πρόσωπο καὶ τὸ κορμί τοῦ μικροῦ ὄρφανου. Μὰ κείνο πῆγαινε πάντα ἀπὸ καλύβα σὲ καλύβα κι' ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριό, ψάχνοντας νὰ βοῇ δουλειά. Δὲν καταδεχόταν νὰ ζητιανέψῃ...

Ἐκείνη τὴ χρονιά, δὲν ἔδερνε μονάχα ἡ βαρχειμωνιά τὴ Γερμανία. Τὴν ἔδερνε καὶ ἡ ἀρρώστεια, ἡ εὐλογία, πού δὲν ἄφινε ἀπειραχτὸ κανένα σπῆτι, καὶ σφράγιζε στὸ φουδερὸ τῆς πέρασμα τὰ πρόσωπα, μὲ τὰ ἀπαίσια σημάδια τῆς.

Ἐκείνον τὸν καιρὸ δὲν εἶχε ἀνακαλυφθῇ ἀκόμη τὸ μπόλι, πού κάνουν σήμερα ὅλα τὰ μαρὰ καὶ τὰ μικρὰ παιδιά, ἡ δαυαλίδα. Κι' ἔτσι οἱ ἄνθρωποι δὲν μπορούσαν νὰ φυλαχτοῦν ἀπὸ τὴν εὐλογία. Καὶ πολὺ λιγώτερο φυσικά μπορούσε νὰ φυλαχτῇ ὁ μικρὸς Βαλεντίνος Ζαμεραὶ Ντυβάλ. Ἀρρώστησε. Ἐνας καλὸς χωρικός περιμάζεψε τὸν ὄρφανό, τοῦ ἔδωσε μιὰ γωνιά στὸν ἀγερώνα του, νὰ κοιμάται κι' ἕνα κομμάτι ψωμί γιὰ νὰ τρώῃ κάθε μέρα. Καὶ σὲ λίγες ὁδομάδες μέσα, ὁ Βαλεντίνος πού ἦθελε νὰ ζήσῃ, ἔγινε πάλι καλὰ καὶ ξαναπῆρε τὸ δρόμο.

Ὁ δρόμος του τὸν ἔφερε ὕστερ' ἀπὸ λίγους μῆνες στὴ Σαβοῖα τῆς Γαλλίας, στὸ ἐρημητῆρι τῆς Λά Ροσέτ. Ἐνας εὐλαδὸς ἐρημίτης, ὁ ἀδελφὸς Παλαίμων, καθόταν ἐξῶ ἀπὸ τὴν πόρτα του στὸν ἥλιο, μ' ἕνα διδύλο στὸ χέρι.

— Γιὰ πού τόβαλες, καλὸ παιδί; ρώτησε μὲ συμπόνοια. Γιατὶ εἶσαι κουρελιασμένος κι' ἀδύνατος;

Ὁ μικρὸς Βαλεντίνος σήκωσε τὰ μάτια κι' ἀντίκρισε τὴν καλὴσύνῃ μέσα στὴν καρδιά τοῦ καλόμενου, πού τοῦ ἀνοίξε τὴν καρδιά του.

Εἶμαι πεντάρφανος, εἶπε Κι' ἀναζητῶ στέγη καὶ δουλειά. Ἐχω κοντὰ τρεῖς μῆνες πού γυρίζω.

Φαίνεται καλὸ παιδί. Κι' ἀφοῦ ἀγάπας τὴ δουλειά, θὰ σὲ κρατήσω, ἂν θέλῃς, κοντὰ μου. Ὁ μικρὸς ἄρπαξε τὰ χέρια τοῦ ἀδελφοῦ Παλαίμονα καὶ τὰ γέμισε φιλία.

— Εὐχαριστῶ, εἶπε. Εὐχαριστῶ. Καὶ τί δουλειά θὰ κάνω κοντὰ σας;

— Οὐκ καὶ μεγάλα πράματα. Θὰ μὲ βοηθήσῃς στὸ χωραφάκι μου καὶ στὸ συνύρμας τοῦ ἐρημητηρίου μου. Κι' ἂν ἀγάπας τὰ γράμματα...

— Τί; Θὰ μὲ μάθεις καὶ γράμματα; Θὰ μπορῶ κι' ἐγὼ νὰ διαβάσω διδύλα καὶ νὰ γράφω;

Τὰ μάτια τοῦ Βαλεντίνου λάμπανε μὲ τέτοιο φῶς, πού ὁ καλόμενος συγκινήθηκε. — Ναι, παιδί μου. Θὰ μάθης νὰ γράφῃς καὶ νὰ διαβάς, εἶπε ἄπλᾳ. Κι' ἔσφιξε τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά του.

Ἀπὸ κείνη τὴ μέρα ἡ ζωὴ τοῦ Βαλεντίνου Ζαμεραὶ Ντυβάλ ἀλλάξε. Τὸ παιδί δὲν ἔνοιωσε πιά τὸν ἑαυτὸ του φτωχό, σὰν τὰ σπουργίτια καὶ αὐτῶνα. Εἶχε στέγη κρεβάτι καὶ ζεστὸ φαί. Μὰ πῶς πολλὴ ἦταν εὐτυχισμένο, γιατί βρῆκε ἀγάπην, στοργὴ καὶ τὴν εὐκαρίαν νὰ μάθῃ. Τὰ διδύλα ἦτανε γι' αὐτὸ πὺ γλυκὰ κι' ἀπὸ τὸ ψωμί κι' ἀπὸ τὸ κρεβάτι κι' ἀπὸ τὴ στέγη.

Κι' ἕνα βράδυ ἀνοϊσιάντικο, καθὼς κύταζε μαγεμένος τ' ἀσπῆνια ἀστέρια νὰ λάμπουνε μέσα στὸ γαλάζιο φόντο τ' οὐρανοῦ, συλλογίστηκε πὼς εἶχε διαβάσει σὲ κάτι παλιὰ ἡμερολόγια γιὰ κάτι ἀστερισμούς πού παρουσιαζότανε σ' ὠρισμένες ἐποχὲς ἀνάλογα μὲ τὸν ἥλιο.

Ἀρξισε λοιπὸν τὸ αὐτοδίδακτο χωριατόπαιδο νὰ μελετᾷ τὴ θέση πού εἶχανε στὸν οὐρανὸ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες.

Μὰ γιὰ νὰ διαβάσῃ τὸν ἀπέραντο χάρι τοῦ οὐρανοῦ μὲ τίς χρυσὲς βούλες, ὁ Βαλεντίνος εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ μιὰν ἀφετηρία: τὸ βορρᾶ, δηλαδὴ τὸν Πολικὸ ἀστέρα. Δανείστηκε μιὰ πυεῖδα, ἕνα μπούσουλα ὅπως λέμε, ἀπὸ ἕναν καλόγηρο καὶ προσδιόρισε τὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα.

... Πῆρε ἕνα μακρὸ καλάμι, τὸ ἔκανε τηλεσκόπιο καὶ ἄρχισε νὰ μελετᾷ τὰ ἀστρα σὰ σωστὸς ἀστρονόμος. Μ' αὐτὸ τὸ ταπεινὸ ὄργανο μελέτη, μ' αὐτὸ τὸ καλαμένιο τηλεσκόπιο κατῶρθωσε ὁ Βαλεντίνος νὰ περιγράψῃ τὸν ἀστερισμὸς μεταφέροντας τίς παρατηρήσεις του σ' ἕνα φύλλο χαρτί!

Ὑστερα ρίχτηκε στὴ γεωγραφία. Καὶ μέσα στὸ κελλάι, πού τοῦ εἶχε δώσει ὁ ἐρημίτης, ὁ νεαρὸς αὐτοδίδακτος ζωγράφος, γύρω-γύρω στοὺς τοίχους τίς διάφορες ἡπείρους καὶ πᾶν τὴν ὁροφὴ ὅλους σχεδὸν τοὺς γνωστὸς ἀστερισμούς...

Ἐλαχε τότε νὰ περῶσθ ἀπὸ κείνο τὸ μέρος ἕνας ἄγγλος περιηγητής.

Σὰν μπήκε στὸ κελλάι τοῦ παιδιοῦ καὶ εἶδε τὰ σχεδιάσματα στοὺς τοίχους καὶ τὴν ὁροφὴ, ἔμεινε μ' ἀνοικτὸ στόμα.

— Ποιὸς τὰ σνεδιάσας αὐτά; ρώτησε.

— Ἐγώ, εἶπε ντροπισμασμένος ὁ Βαλεντίνος.

— Καὶ ποιὸς σὲ ὠδήγησε; — Κανείς. Ἀγαπῶ πολὺ τὰ ἀστρα καὶ θέλω νὰ τὰ βλέπω πάντα.

Ὁ περιηγητὴς ἔσφιξε τὸ χέρι τοῦ παιδιοῦ.

— Εἶσαι σπουδαῖο παιδί, εἶπε. Ἀν ἐξακολουθήσῃς νὰ ἔχῃς τὸν ἴδιο ζῆλο, θὰ γίνῃς μιὰ μέρα μεγάλος ἄνθρωπος. Θὰ σοῦ κάνω κι' ἕνα δῶρο...

Κάτι διδύλα. Ὁ περιηγητὴς ἔφυγε κι' ὁ Βαλεντίνος ἀπόμεινε θλιμμένος καὶ μελαγχολικός. Ἐэхασε λοιπὸν τὴν ὑπόσχεσή του ὁ περιηγητής; Γιατὶ δὲν τοῦ ἔδωσε μῆτε ἕνα διδύλο.

Μὰ σὲ λίγες μέρες, ἡ πίκρα του ἔγινε τρελλὴ χαρά. Ὁ περιηγητὴς τοῦ ἔστειλε μὲ τὸ ταχυδρομεῖο ἕκὸ τομὸς ἀπὸ ἐπιστημονικὰ διδύλα...

Καὶ κείνο πού ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἔγινε. Ἀφοῦ καταβρόχθισε τοὺς ἑκατὸ τόμους ὁ Ντυβάλ, ἀισθανότανε θαρεῖα λαχταρά νὰ μορφωθῇ περισσότερο. Μὰ ἡ ζωὴ, ἀογὰ ἡ γρήγορα ἔφει νὰ ἱκανοποιηθῇ τέτοιες λαχτάρες. Πέρασε ἀπὸ τὸ λά Ροσέτ ἕνας ἀμύπητος ταξιδιώτης. Τοῦ ἔκανε τέτοια ἐντύπωση ἡ σεμνότητά, ἡ μόρφωση καὶ τὸ βαθὺ καὶ ἐρευνητικὸ μυαλό τοῦ νεαροῦ Βαλεντίνου Ζαμεραὶ-Ντυβάλ, ὥστε τοῦ πρότεινε νὰ πάη νὰ σπουδάσῃ σ' ἕνα πανεπιστήμιον. Ἄλλο πού δὲν ἦθελε ὁ Βαλεντίνος. Μπήκε μὲ λαχτάρα, εὐτυχισμένη διάθεση καὶ ὄρεξη στὸ δρόμο πού δὲν ἀργησε νὰ τὸν ὠδηγήσῃ στὴ δόξα, στὶς τιμές, στὰ πλοῦτη.

Ἐγινε ἕνας ἀπὸ τοὺς πιά μορφωμένους καὶ διαπρεπεῖς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς τοῦ διδύλοθηκίους τοῦ δοκτοῦ Φραγκίσκου πού ἔγινε αὐτοκράτορας τῆς Γερμανίας καὶ ἀξιολογιστὸς φίλος τοῦ γερμανικοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου. Πάνω-πάνω καὶ μελετῶντας μὲ ἀγάπην τ' ἀστέρια, ἀνακάλυψε τὸ καλὸ ἀστέρι τῆς τύχης του.

Γ. Δελ. Ἀν.

Λόγια τοῦ Χριστοῦ

ΥΠΑΠΑΝΤΗ

Ὁ Μεγάλος Χριστὸς, ὁ Ἄγγελος τῆς Μεγάλης Βουλῆς τοῦ Θεοῦ, ὁ Μέγας Ἀρχιερέας «κατὰ τὴν τάξιν Μελησιδεῆς», ἐφάνηκε στὸν κόσμον σὰν «βρέφος ἀγκαλοφορούμενο». Τὸν ἐβάστασαν τὰ ἅγια χέρια τῆς Ὑπεραγίας Μητέρας του, τῆς Μαρίας. Ἰὸν ἔπῃρε στὴν ἀγκαλιά του ὁ γέρω-Συμεών. Ἐτσι ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας στὶς 2 Φεβρουαρίου.

★

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Πάνε τώρα 25 χρόνια που περπατώντας τα βουνά και τα δάση μας πέρασα από ένα μικρό χωριό, πολύ όρεινο και φτωχό. Να σας πω πως το λέγανε αυτό το χωριό, δεν το νομίζω απαραίτητο. Τι σημασία έχει τ' όνομά του; "Ας το λέμε Μικρό Χωριό για να συννενοούμεστε."

Σ' αυτό το χωριό δεν έμεινα παρά μόνο μια νύχτα. Έφτασα αργά τ' απόγεμα κι έφυγα την άλλη μέρα το πρωί. Όμως δεν μπορεί να φύγει απ' τη θύμησή μου κείνη ή βραδιά που πέρασα στο Μικρό Χωριό. Γιατί οι άνθρωποι που με φιλοξένησαν μου έδειξαν τόση αγάπη, τόση καλωσύνη, έκαναν τόση προσπάθεια για να με περιποιηθούν, έδωσαν τόση φροντίδα για να μη βρω το τραπέζι φτωχικό και για να μην παραπονεθώ για το κρεβάτι που μουστράσαν με πεντακάθαρα και ζεστά ρούχα κι όλα αυτά που τα προσέφεραν με τόση ευγένεια και με τόση λεπτότητα, που η καρδιά μου έμεινε σκαλωμένη κοντά τους κι η θύμησή μου από τότε δεν έπαυε να πηγαίνει μ' ευγνωμοσύνη σ' εκείνους τους καλούς ανθρώπους.

Τό φαγητό που με φιλέψαν κείνο το βράδυ, ήταν μια πηττα από καλομποκάλευρο ψημένη στη γάστρα, με άγνο εύωδιαστο βούτυρο και με άσπρο τυρί όλοπασχο, όλα αυτά πιασμένα με την τέχνη που μονάχα οι βουνήσιες νοικοκυρές κατέχουνε το μυστικό της. Όταν η καλή νοικοκυρά, άνοιξε τη γάστρα κι' έβγαλε το ταψί κι' έκαμε την άχνιστη πηττα κομμάτια μοσκοδόλησε το δωμάτιο κι' η ώραία μοσκοδόλια χτύπησε τη μύτη μου, γαργαλίζοντας, δαιμονισμένα την πείνα μου που μου την είχε άνοιξει με το πάρα πάνω, η πολύωρη πεζοπορία που είχα κάνει πάνω στα κακοτράχαλα βουνά, για να φτάσω στο χωριό.

Όλη η οικογένεια περιτριγύρισε τη χαμηλή τάβλα που στρώθηκε μπροστά στο τζάκι κι' ενώ μέσα από το δαλνικόχτο στόμα του μάς φωτίζουν οι ροδοκόκκινες αναλαμπές και μάς συντρόφευε το τραγούδι της φωτιάς που μάχονταν με τα φωτόξυλα, έφερα την κουβέντα στη ζωή του χωριού.

Ο καλός ο χωρικός, μου παραπονέθηκε για τη φτώχεια του τόπου, για την κατάρση, την άνυδρη και άγονη γη, που δεν έδινε κανένα εισόδημα και για το σκληρό αγώνα που έκαναν όλοι τους εκεί πάνω για να κερδίσουν τη ζωή τους.

Μά δεν ήταν έτσι από ανέκαθεν, μου πρόσθεσε ο χωρικός. Δεν είναι πολλά χρόνια που όλο το μεγάλο βουνό που στέκει πάνω απ' το χωριό, ήταν δασωμένο. "Ενα ωραίο δάσος από ψηλόκορμα και όλόισα πευκόδεντρα σκέπαζε την πλαγιά. Αυτό το δάσος ήταν που μάς ζούσε, έλεγε και ξανάλεγε ο φίλος μου. Αυτό το δάσος ήταν η αγελάδα μας που την αρμέγαμε. Όλοι μας εκεί μέσα δουλεύαμε, τώχαμε σαν ένα μεγάλο έργοστάσιο. Ρίχναμε τα μεγάλα πευκόδεντρα τα σκίζαμε, τα πριονίζαμε, φτιάχναμε σανίδες, πάτερμα, κολώνες και τα κουβαλούσαμε με τα ζωντανά μας στη χώρα και τα πουλούσαμε."

Μερικοί μάλιστα ήταν καλοί θαγενάδες, έφτιαχναν βαρέλες, θαγένια, τσότρες, κανάτια, καρδάρια κι' άλλα τέτοια χρειαζόμενα πράγματα. Όλοι ζούσαμε καλά και δεν κάναμε αυτόν τον σκληρό αγώνα που κάνουμε σήμερα για ένα κομμάτι μπροστό.

Μά κάποτε έπεσε φοβερή διχονομία μέσα στο χωριό, το πείσιμα άναψε τον καυγά, ο καυγάς άναψε τη φωτιά κι' η φωτιά έκαψε τ' όμορφο δάσος και μαζί με το δάσος έκαψε και τον κόσμο που άπόμεινε δίχως δουλειά.

Όταν ο πατέρας της σταμάτησε, φρόντισα άμέσως να δώσω άφορμή στην Ντίνα, την πιο μικρή του κόρη — ένα χα-

ριτωμένο παιδί έφτά-όχτώ χρόνων με τρεράνα μαλλιά και γαλανά μάτια — να μου διηγηθή τις δικές της ιστορίες.

—Λοιπόν Ντίνα μου, έσύ δεν έχεις να μου πής τίποτα για το χωριό; Τη ρώτησα.

Και βέβαια είχε να μου διηγηθή, η μικρή Ντίνα, πολλά πράγματα για το χωριό. Πολλά και πρό παντός τα ωραιότερα.

—«Τα παγανά, τα μικρά τα παγανά», άρχισε να μιλή η Ντίνα, «μάς κλέβουν το ψωμί και το παστό, τη νύχτα. Μπαίνουν από την άστρέχα, άνοιχουν την κασέλα και τα παίρνουν. Άποβραδς τα κλείνουμε καλά και το πρωί λείπουν. Ξεσκεπάζουν και τ' άγγεια με το γάλα, το μαγαρίζουν τα καταραμένα κι' ύστερα φεύγουν και τ' άόϊνον έξσκεπα. Πάει η γάτα και ρουφάει το γάλα που μένει σ' άγγεια. Άγτερα γλυστράει κι' αυτή μέσα στο σκοτάδι και πάει ν' άνταμώση τα στοιχειά και τους κόκκινους νάνους που ζούνε στο στοιχειωμένο πύργο, που είναι πάνω στην κορφή του βουνού.

Τόν ξέρεis τον πύργο που είναι πάνω στο βουνό; Ήταν μία φορά ένα μεγάλο παλάτι εκεί. Γλέντια μεγάλα και ξεφάντωσε πολλές γίνοντουσαν κάθε μέρα στο παλάτι, ωραίες κυρίες με χρυσά φορέματα, χορεύανε με ώραία παλληκάρια που φορούσαν χρυσοκεντημένες στολές. Μία μέρα πέρασε κάτω από το παλάτι μία κακιά μάγισσα και φώναξε της άρχοντοπούλας να της άνοιξη να μη μέσα. Η άρχοντοπούλα φοβήθηκε και δεν της άνοξε κι' η μάγισσα καταράστηκε το παλάτι και τους άνθρώπους του. Άπό τότε ρήμαξε το παλάτι, γκρεμίστηκαν οι πύργοι κι' έμειναν μονάχα τα χαλάσματα που μέσα τους φωλιάζουν τα παγανά, οι κόκκινοι νάνοι και οι κουκουβάγιες.

Όμως η γιαγιά μου έλεγε πως αν έρεθη άνθρωπος που να ξέρη να πη σωστά τη μαγική λέξη, την ώρισιμένη νύχτα του χρόνου, την ώρα που πρέπει, όλα πάλι στη στιγμή θα ξαναγίνουν όπως ήταν σ' εκείνα τα χρόνια, τα χαλάσματα θα ξαναγίνουν ένα λαμπρό παλάτι με ωραίες κυρίες και με καβαλαραίους που

φορούνε γυαλιστερές άρματωσιές και βαστούνε σημαίες και παίζουν τρουμπέττες και τούμπανα. Και όλα τούτα, θα είναι δικά του εκείνου που θα ξέρη να πη τη μαγική λέξη και όλοι θα τον γνωρίζουν άφεντικό και θα τον άκούνε σ' ότι θα διατάξη».

Η τύχη το θέλησε να μην ξαναπεράσω από το Μικρό Χωριό παρά ύστερα από 25 χρόνια. Άμέσως μόλις βρέθηκε εκεί ζήτησα και ξαναβρήκα τους παλούς μου φίλους. Τους ξαναείδα με άνυπόκριτη χαρά, μά τρώαξα να τους άναγνωρίσω. Άδιαίτερα την μικρή μου φίλη τη Ντίνα στάθηκε άδύνατο να την άναγνωρίσω, γιατί ήταν πιά τρανή γυναίκα πάνω από τριάντα χρόνων με πέντ' έξη παιδιά γύρω της. Κι' εκείνη στάθηκε άδύνατο να με θυμηθώ. Για να βοηθήσω τη μνήμη της, διηγήθηκα το παραμύθι για το μαγεμένο παλάτι του βουνού που είχα άκούσει από το στόμα της και για τη μαγική λέξη που αν ήξερε κανένας να την πη σωστά, την ώρισιμένη νύχτα, στην κατάλληλη ώρα, το στοιχειωμένο παλάτι θα ξαναγυρίζε στην παλιά του λαμπρότητα με όλο τον παραμυθένιο κόσμο των χρυσοφορεμένων άρχοντισσών και των άρματοφορεμένων καβαλαραίων, που θα προσκυνούσαν σαν άσένη τους τον κάτοχο του μυστικού της μαγικιάς λέξης.

Χαμογέλασε πικρά η θάσανισμένη απ' τη ζωή Ντίνα, που τώρα άκουγε στο όνομα κυρά Γιώργα, να δα παράξενα λόγια που της έλεγα, μά στην έρώτηση που της έκαμα στο τέλος προθυμοποιήθηκε να μ' άπαντήσει ο πατέρας της.

—«Και βέβαια» μ' άποκρίθηκε ο γέρος «και βέβαια βρέθηκε κάποιος που έπτε τη μαγική λέξη σωστά, την ώρισιμένη μέρα, την κατάλληλη ώρα και το θάμα έγινε».

Και καθώς τον έκύτταζε παραξενεμένος από τα λόγια του, μου έδειξε με το χέρι το βουνό που στην κορφή του δρισκόντουσαν τα χαλάσματα από τον παλιό πύργο και το στοιχειωμένο παλάτι. Γύρισα και κούτταζε προσεκτικά το βουνό κι' έτριψα τα μάτια μου. Έκει που πριν από 25 χρόνια μαυρολογούσε η καψάλα του πευκόλογγου που είχε καταστραφή απ' τη φωτιά, τώρα άπλωνότανε ένα καινούριο, όλοπράσινο, χαρωπό δάσος, γιομάτο ζωντανία και υποσχέσεις για το μέλλον.

—Πότε έγινε ο λόγος; Τόν ρώτησα.

—Άπό τη χρονιά που πέρασε δώθε ή άφεντιά σου, μ' άποκρίθηκε. Άμα κατακάθησαν οι θυμοί και πέρασαν τα πείσματα το χωριό κατάλαβε πως δεν μπορούσε να ζήσει δίχως το λόγο του. Όσο περνούσε ο καιρός τόσο πιο πολύ μεγάλωνε στις καρδιές μας ο πόνος για το δάσος που είχε χαλαστή. Και μία Κυριακή σκολώντας η εκκλησιά, συνάχτηκε όλο το χωριό στην πλατεία, κάτω από τον πλάτανο και κεί τα συμφωνήσαμε. Έκει είπαμε μ' ένα στόμα σωστά το μαγικό λόγο που άνάστησε το πράσινο παλάτι του βουνού. Έκει αποφασίσαμε να φυλάζουμε το βουνό, να τ' άμποιόσουμε, για να ξαναγίνη το δάσος. Τώπαμε και το κάναμε. Είναι αλήθεια πως στην άρχή, στενοχωρηθήκαμε λίγο, γιατί δεν είχαμε άρκετο λιβάδι για τις γιδόβισες μας, αλλά μόλις ψήλωσε το κλαρί λίγο, δεν μάς στενοχωρούσε πιά το ζήτημα της βοσκής.

—«Κι' έτσι μ' άποκρίθηκε «με άπλο φύλαγμα. Η γής ήτανε σπαρμένη με σπόρια και με κουκουβάρες απ' τη χρονιά της φωτιάς και δε χρειαστηκε τίποτ' άλλο έξδν από φύλαξη».

Κι' εγώ στεκόμουν μπροστά του σπαίνοντας, έτοιμος να προσφέρω σαν ταπεινός υπήκοος, το σέβας μου στον καινούριο άφεντή του άναστημένου παλατιού.

ΠΑΝΟΣ ΓΡΙΣΠΟΣ

ΜΙΑ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Η ΦΩΛΙΑ

Τού κ. ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ

Πρόσωπα
Ο ΣΠΟΥΡΓΙΤΗΣ } "Εν' άγοράκι κι' ένα κο-
Η ΣΠΟΥΡΓΙΤΑΙΝΑ } ριτάκι μεταμορφωμένα
στα όμώνυμα πουλιά (*)

(Η σκηνή παρουσιάζει ένα φτωχικό, αλλά καθαρό δωμάτιο που υποτίθεται, ότι είναι έσωτερικό φωλιάς. Δεν υπάρχουν ούτε πόρτες ούτε παράθυρα. Στο βάθος μόνο μία μεγάλη τρύπα που μοιάζει με παράθυρο. Στη μέση, ένα μικρό τραπέζι, δυο-τρεις καρέκλες και δεξιά δυο μικρές κούνιες, όπου κοιμούνται δυο νεογέννητα πουλάκια. Άριστερά, ένα μεγάλο κρεβάτι. Όταν άνοιξη η αύαία, ο Σπουργίτης, που μόλις έχει γυρίσει στη φωλιά, αφήνει μερικά δερμάτια στο τραπέζι).

Σπουργίταινα. — Δόξα σοι ο Θεός! Καιρό είχε να δη ή φωλιά μας τόσα πράματα.

Σπουργίτης. — Τρέχω από το περδί. Και είμαι κατακουρασμένος. Άλλά σκέφτηκα, ότι πρέπει ναχουμε κάτι στη φωλιά, γιατί ο καλός αυτός καιρός δε μου φαίνεται, ότι θα κρατήσει πολύ.

Σπουργίταινα. — Καλά έκαμες. Μακάρι να μπορούσαμε να το κάνουμε κάθε μέρα.

Σπουργίτης. — Και να μπορούσαμε, γυναίκα, δεν έπρεπε να το κάνουμε. Άπό το βάρος θάσπαγαν τα κλαριά και θάπεφτε ή φωλιά μας χάμω.

Σπουργίταινα. — Δίκιο έχεις. (Άπό μία κούνια άκούγεται έν άδύναμο κλάμα)

Σπουργίταινα. — Νά, νά, με τις φωνές μας ζήτησαν τα πουλάκια μου. (Τρέχει στην κούνια. Στο Σπουργίτη): Σσσι! (κουνάει ρυθμικά την κούνια κι' άρχίζει τραγουδιστά το άκόλουθο ναούρισμα):

"Υπνε, που παίρνεις τα μικρά,
Έλα, πάρε και τούτο.
Μικρό-μικρό σου τδδωκα,
μεγάλο φέρε μου το.

Μεγάλο σαν ψηλό βουνό,
ίσιο σαν κυπαρίσι,
κι' οι κλώνι του ν' άπλώνωνται
σ' άνατολή και δύση.

Κοιμάται το μικράκι μου
κι' εγώ το ναουρίζω
και την κουνίστα του κουνώ
και το γλυκογυρίζω.

Κοιμήσου, Σού παράγεια
στην Πόλη τα καλά σου,
στη Βενετιά τα ρούχα σου
και τα διαμαντικά σου.

Κοιμήσου, που να σε χαρώ,
που να σε δώ μεγάλο,
που να σε δώ της παντοριάς
κι' άκόμα πιο μεγάλο.

Σπουργίτης. — "Ε, τί λές; Την Κυριακή το πρωί, αν είναι καλός καιρός, τα θγάζουμε περίπατο;

Σπουργίταινα. — Μπα, Θεός φυλάξοι! Αυτά δε μπορούν να σταθούν στα πόδια τους και περίπατο θέλεις να μου τα θγάλης; Μόλις τ' άφήσεις, θα πάνε σά μολύδι χάμω.

Σπουργίτης. — "Α, γυναίκα, μη μου τή παραχαϊδεύεις τα παιδιά! Έγώ στην ηλικία που έκανα τρεις γύρους χωρίς διακοπή. Πέταγα μία γαρά και μπο-

(*) Η μεταμφίση γίνεται ανάλογα με τα μέσα που υπάρχουν. Στην άνάγκη το δραματάκι παίζεται και με δυο παιδιά ντυμένα με τα συνθησμένα ρούχα τους.

ρώ να σου πώ ότι και κάτι κουβάλαγα στη φωλιά.

Σπουργίταινα. — Μην τα παραλές, καυμένη! Πώς να πετάξουν τα σπαμένα μου, άφου δεν έβγαλαν καλά-καλά τα φτεράκια τους; "Επειτα, έσύ μπορεί να είχες τύχη. Γιατί ούτε μία ούτε δυο είναι οι μπότες που έλαψαν τα πουλάκια τους, γιατί τάφησαν να πετάξουν πριν της ώρας τους.

Σπουργίτης. — Πολύ καλά. "Ας αναβάλουμε τον περίπατο για την άλλη Κυριακή.

Σπουργίταινα. — Και να δοуме. Σπουργίτης. — "Α, για να σου πώ! Την άλλη Κυριακή έννοω να θγώ έξω οίκογενειακώς και να κάμω έπισκέψεις σ' όλες τις γύρω φωλιές. "Αλλ' άς είναι. "Ας την άλλη Κυριακή, έχουμε καιρό. Βάλε τώρα να τσιμπήσουμε κάτι.

(Η Σπουργίταινα στρώνει το τραπέζι. Στο μεταξύ ο Σπουργίτης πηγαίνει στο βάθος και κούτταζει έξω. Στην άρχή κούτταζει άπορημένα κι' άδιάφορα. Στ' λίγο όμως καρφώνει τα μάτια του σ' ένα ώρισιμένο σημείο και στο πρόσωπό του ζωγραφίζεται ή άγωνία. Κάθε τόσο γυρίζει και ρίχνει μία γρήγορη ματιά στη γυναίκα του, που στρώνει ήσυχη το τραπέζι).

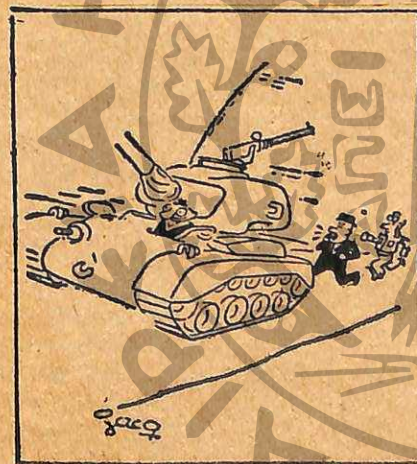
Σπουργίταινα (όταν τελειώσει το στρώσιμο του τραπέζιου). — "Ετοιμα, (κάθεται σε μία καρέκλα μπροστά στο τραπέζι). Θαρρής; (σε λίγο): Δεν άκούς; (γυρίζει και βλέπει το Σπουργίτη και σηκώνεται κατατρομαγμένη). Καλέ, τί έπαθες; (τρέχει στο βάθος και κούτταζει έξω). "Ω, δυστυχία μας! "Ω συμφορά που μάς θρθε!

Σπουργίτης (με νευρικότητα). — Σιγώτερα λοιπόν! Με τις φωνές δεν κάνουμε τίποτα. (Δείχνοντας τις δυο κούνιες). Πήγαινε μόνο κοντά τους. "Αν συμβή τίποτα...

Σπουργίταινα (τρένει στις κούνιες και τις άγκαλιάζει. Συγχρόνως κούτταζει με τρόπο προς το βάθος). Μά είσαι βέβαιος, ότι είδες τη φωλιά μας;

Σπουργίτης. — Ναί, σου λέω. Σπουργίταινα (πέφτει στα γόνατά κι' άρχίζει να προσεύχεται): Θεέ μου, λυπήσου μας τους φτωχούς! Τί κακό έκάναμε οι κακοίμοιροι; Τί κακό είμαστε άξιοι να κάνουμε έμεις; Κι' αν έσφάλαμε έμεις οι δυο, λυπήσου τουλάχιστον τα δυο

ΤΑ ΤΡΟΜΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

— Κωστάκη, κατέβα γρήγορα και δώσε το τάνκ στον κύριο...

αυτά άθώα πλάσματα που κοιμούνται τόσο ώραία και τόσο ήσυχα. Λυπήσου τα δυο αυτά πουλάκια, που είναι πιο άγνά κι' από τ' άγγελούδια. Λυπήσου τα και κράτησε το χέρι του κακού αυτού παιδιού που θέλει να ρίξη τη φωλιά μας. (Άρχίζει να κλαίη).

Σπουργίτης (με μεγάλη ταραχή). — Άφισε τα κλάματα και πρόσεχε τα παιδιά.

Σπουργίταινα (με άγωνία). — Το έτοιμάσε το λάστιχό του;

Σπουργίτης. — Ναί.

Σπουργίταινα. — Και τί κάνει;

Σπουργίτης. — Προσπαθεί να βρή το στόνο "Α, νά! ρίχνει.

(Μικρή παύση)

Σπουργίτης. — Ευτυχώς!

Σπουργίταινα. — Λέγε μου!

Τί έγινε;

Σπουργίτης. — "Ερριξε, αλλά φαίνεται ότι δεν είναι καλός σκοπευτής και το σκάγι πέρασε πέντε μέτρα δεξιά από τη φωλιά.

Σπουργίταινα. — Λές να τη γλυτώσουμε;

Σπουργίτης. — Ξέρω κι' εγώ;

Σπουργίταινα. — Και τώρα τί κάνει;

Σπουργίτης. — "Ετοιμάζει πάλι το λάστιχό του.

Σπουργίταινα. — "Ω, δυστυχία μας! Και λές νάχη πολλά σκάγια;

Σπουργίτης. — Στη φύχτα κρατάει πολλά.

Σπουργίταινα. — "Αμ' ως που να τα ρίξη όλα, εγώ θάχα τελειώσω από την άγωνία.

Σπουργίτης. — "Ελα, κουράγιο! Κι' αυτό από μακριά πέρασε.

Σπουργίταινα. — Τώρριξε κι' αυτό;

Σπουργίτης. — Ναί. Και άστόχησε όσο σχεδόν και τ' άλλο.

Σπουργίταινα. — "Ετοιμάζει και τρίτο;

Σπουργίτης. — Το έτοιμάσε κιόλας.

Σπουργίταινα. — Κρύψε τη φωλιά μας από τα μάτια του, Θεέ μου! Κάμε το θάμα σου! (στον Σπουργίτη): Τώρριξε;

Σπουργίτης. (δεν άπαντά, αλλά κούτταζει έξω με μεγάλη άγωνία).

Σπουργίταινα. — Τώρριξε σε ρωτάω;

Σπουργίτης. — Ναί.

Σπουργίτης (δεν άπαντά).

Σπουργίταινα. — Κοντήτερα ή μακρύτερα; Δέ μιλάς;

Σπουργίτης. — Τα παιδιά, γυναίκα!

(Την ίδια στιγμή άκούγεται ένας δυνατός κρότος και τραντάζεται όλη ή φωλιά).

Σπουργίταινα (ξασπάει σε γοερές φωνές). — Τα παιδάκια μου, τα παιδάκια μου!

(Μικρή Παύση)

(Άπό το θόρυβο ξεπνούν τα δυο μικρά κι' άρνίζουν τα κλάματα).

Σπουργίτης (σε λίγο). — Ζωντανοί όλοι;

Σπουργίταινα. — Μήπως χτυπήθηκες έσύ;

Σπουργίτης. — "Οχι.

Σπουργίταινα. — "Επιμένει άκόμα;

Σπουργίτης. — "Επιμένει. Βγάζει κι' άλλα σκάγια από την τσέπη του και διαλέγει.

Σπουργίταινα. — Τώρα δε γλυτώνουμε. "Ελα, λοιπόν, να φιλήσης τα παιδιά για τελευταία φορά.

Σπουργίτης. (ένω κούτταζει πάντα έξω, κάνει μία κίνηση χαράς).

Σπουργίταινα. — Τί έπαθες;

Σπουργίτης. — Ναί, σου λέω. Θαρρώ πως σωθήκαμε! Τρέχα να δής.

Σπουργίταινα (τρέχει στο βάθος κοντά στο Σπουργίτη). — Λές να-

θαι από δώ αυτός ο άνθρωπος;

Σπουργίτης. — Είμαι βέβαιος.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 23

Η ΜΑΝΤΟΥΛΑ ΑΡΧΙΖΕΙ ΝΑ ΦΡΟΝΙΜΕΥΗ...

Η Μαντούλα είνε ένα κοριτσάκι που αγαπάει —τί λέω αγαπάει, λατρεύει— τη μαμά του. Με τον τρόπο του, όμως. Την αγαπάει και την ίδια ώρα τη στενοχωρεί. Τη λατρεύει κι' από την άλλη μεριά τη βασανίζει. Τρελλανέται για τα χάδια της κι' όμως, συχνά-πυκνά, την κάνει και γεμίζουν τα μάτια της από δάκρυα.

— "Αχ, θα με σκάσει αυτό το παιδί... Ξεσπάει κάθε τόσο ή μητέρα της.

— "Ήσυχα, Μαντούλα... Μην τρέχεις σαν κατσίκι... Θα πείσης και θα σπάσης κανά πόδι..."

Και η Μαντούλα ; Γελάει

και, χαχανίζει με τις ανησυχίες και τις λαχτάρες της μητέρας της.

Δέν είνε κακό κορίτσι, ωστόσο, η Μαντούλα. Κάθε άλλο. Είνε μοναχά ένα επιπόλαιο παιδί, που βασανίζει διχως να το καταλάβει τη μητερούλα του — όπως συμβαίνει με πολλά επιπόλαια παιδιά, που δε μπορούν να ζυγιάσουν πόσο κοστίζει ένας κόμπος δάκρυ στα μάτια μιάς μητέρας. Κι' από την άλλη μεριά δε μπορούν να νιώσουν ότι θα άξιζε κάθε κόπος και κάθε θυσία για ν' ανέβει και να στολίσουν τα χείλια της το χαμογέλιο της χαράς...

★

Πόσων χρόνων είνε η Μαντούλα, θα με ρωτήσετε; Κιτάξτε την ίδια την εικόνα της και βρείτε το. Μην πητέ ότι είνε μικρή ακόμα και τη δικαιολογήστε για τις διαβολές της και τα σκανταλάκια της... Άλλα κοριτσάκια στην ηλικία της βοηθάνε τη μαμά τους που έχει ανάγκη στο σπίτι —για ν' μην τρέξη ή σκέψη μου και σ' άλλα παιδάκια που

δέν έχουν τίποτα. Καμιά φορά δέν έχουν ούτε μαντούλα... Ένώ η Μαντούλα μας τ' έχει όλα. Και γλυκειά μητέρα και καλό πατέρα και άνετο, καλοβαλμένο σπίτι. Τίποτε δέν της λείπει της Μαντούλας μας. Μιαλό μόνο της λείπει. Και ν' ήθελε που το δρῆκε μιά μέρα...

★

— "Αχ, θα με πεθάνει αυτό το παιδί..."

Φώναζε μιά μέρα η μαμά της και την κυνηγούσε, γιατί πάλι κάποια σκανταλιά της είχε κάνει ή κόρη της.

Κά, κά, κά, η Μαντούλα... Τρέχει εκείνη μπροστά, τρέχει ξοπίσω της ή μητέρα της. Ώσπου, κρῆκ, πάρτην κάτω.

Όχι τη Μαντούλα μακάρι να ήταν η Μαντούλα. Η μητέρα της γλύστρη σε κι' έπεσε στο χῶλλ. Ένα «ώχ» ακούστηκε από το μέρος της πεσμένης, η Μαντώ καρφώθηκε στη θέση της, κέρωσε από τον τρόμο της. Κάτι κακό, μεγάλο κακό έχει πάθει η γλυκειά της η μανούλα.

Τρέχει κοντά της, την κουνάει, πολεμάει να τη συνεφέρη. Δε σ' αλεύει η πεσμένη. "Αμα σπάσης—ο Θεός να φυλάει! — το πόδι σου, μπορεί να μείνης και λιπόθυμος από τον πόνο. Όπως έχει απομείνει η μητέρα της Μαντούλας...

Έβαλαν στο γύφο το σπασμένο πόδι. Η ἄρρωστη είνε ξαπλωμένη μέρες και μέρες στο κρεβάτι.

— "Αχ, θα με πεθάνει αυτό το παιδί..."

Σάν μακρινή ήχώ φτάνουν στ' αυτιά της Μαντούλας τα τελευταία λόγια που είχε ακούσει από τη μητερούλα της, λίγο πριν εκείνη πέση και σπάσει το πόδι της.

Τις πρώτες ημέρες τ' αναθυμόταν και πέραγε ένα ρίγος το κορμί της. Και τις νύχτες στο κρεβάτάκι της, μούσκευε με τις ὄρες τις νύχτες το μαξιλάρι της.

Μά να, ο καλός Θεός δοήθησε κι' η μανούλα της θα γίνη καλά. Για την ώρα η Μαντούλα, πριν να πέση να κοιμηθῆ, μισανόγει την πόρτα της ἄρρωστης. Τη βλέπει να κοιμάται. Σε λίγο θα μπη και μέσα στο δωμάτιο, θα πλησιάσει στις μύτες των ποδιών της, θα γυρη σαν αέρας πάνω απ' το προσκέφαλό της να της ακροφίση το μέτωπο. Και με κλειστά χείλια και με δουρκωμένα μάτια της λείι την κάθε φορά.

Κοιμήσου ἥσυχη, μανούλα. Κι' ἄμα με το καλό ξυπνήσης, (ἄμα γίνης καλά και σηκωθῆς, θέλει να πῇ) θα εἶμαι το πὸ φρόνιμο κορίτσι του κόσμου...

Η ΘΕΙΑ ΕΥΓΕΝΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ

ΚΟΥΡΣΑΡΟΙ ΤΟΥ ΠΑΛΙΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

ΜΗΝΑΣ ΠΑΛΑΜΑΡΗΣ

ήθηκε με το χριστιανικό στόλο κι' η ναυμαχία γενικεύτηκε. Η ἄγρια τούτη μάχη κράτησε ἑξὶ ὁλόκερες ὥρες. Ὡστόσο με τον ἔρχομό της νύχτας, τέλειωσε με περίλαμπρη νίκη τὸν χριστιανόν. Κείνες τις μέρες, ο μικρός Μηνάς, ἦταν ἄρρωστος ἀπὸ θερμές κι' ο καπετὰν Μαρνέρης δέν ἤθελε νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πάρῃ μέρος στὴ μάχη, ἐπιμένοντας νὰ μείνῃ ἥσυχος στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ καραβιοῦ. Μὰ τὸ τολμηρὸ Ἑλληνοπούλο δέν τὸ παραδέχτηκε.

— Προτιμῶ νὰ πολεμίσω ὑπηρετώντας τὸ Θεὸ καὶ τὴν Πατρίδα καὶ νὰ πεθάνω ἂν εἶνε θέλημα τῆς τύχης, παρὰ νὰ μείνω ἄπραχτος σὰν κοπελλοῦδα, ἀποκρίθηκε.

Καὶ πετάχτηκε ἔξω. Πῆδησε στὸ κατὰστροφω μιάς χριστιανικῆς γαλέρας πὺ ὁ ἀρχηγὸς της εἶχε σκοτωθῇ καὶ κεὶ τοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ πολεμήσῃ γενναῖα καὶ νὰ δείξῃ ὅλα τὰ καταπληκτικὰ προσόντα ἐνὸς τέλειου μαχητῆ πὺ πολεμάει μετὰ παλληκαριὰ κι' ἐξυπνάδα. Ἡ γαλέρα τοῦ μάλιστα εἶχε τὴν τύχη νὰ πάρῃ λάφυρο τὴ σημαία τὸν πειρατῶν κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο νὰ πυρπολήσῃ τὸ καράβι τοῦ Ὀρπίνᾳ πὺ ἀνατινάχτηκε στὸν αἶρα. Ὁ πρὸδοτῆς χριστιανὸς ἐξαφανίστηκε γιὰ πάντα πίσω ἀπὸ τις φλόγες καὶ τοὺς καπνούς. Ὡστόσο σὲ τούτῃ τῇ ναυμαχίᾳ, ὁ Μηνᾶς Παλαμάρης δέχτηκε τρεῖς μπάλες ἀπὸ ἄρκεβούζιο: δυὸ στὸ στήθος καὶ μιά στὸ ἄριστέρὸ του χέρι, πὺ τοῦ τὸ ἀχρήστεψε ὁλοτελῶς. Οἱ σοβαρὲς αὐτὲς πληγὲς, μαζὶ μετὰ τις θερμές πὺ τὸν βασάνιζαν, χρειάστηκαν κάμποσο καιρὸ γιὰ νὰ γιατρευτοῦν. Μὰ ἔδωσαν καὶ τὴν εὐκαιρία νὰ ἐνδιαφερθῇ γι' αὐτὸν ὁ ἀρχιναύαρχος, Δὼν Ἀλμπέρτος ντὰ Πενσίλλια, πὺ πῆγε νὰ δῇ τοὺς λαβωμένους τὴν ἄλλῃ μέρα τῆς ναυμαχίας καὶ πὺ, τιμῶντας τὴν ἀντρείωσύνῃ του, τὸν πῆρε κοντὰ του.

Ὁ Μηνᾶς Παλαμάρης ἔμεινε γιὰ θεραπεία σ' ἓνα νοσοκομεῖο τοῦ Παλέρμο—μαζὶ μετὰ τὸν καπετὰν Μαρνέρη πὺ χτυπήθηκε κι' αὐτὸς—ὡς τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1602 καὶ χωρὶς νὰ εἶνε ἀκόμα καλά, τοποθετήθηκε στὸ καράβι τοῦ Δὼν Πενσίλλια πὺ, ὡς εἶπαμε, τὸν εἶχε πάρει στὴν προστασία του. Ὁ Μηνᾶς ἦταν τότε δεκαεφτά χρονῶν. Μὰ ἀπὸ τις τιμὲς καὶ τὴ συμπαθείᾳ πὺ τοῦδεῖχαν οἱ βαθμοφόροι του, τίποτα δέν τὸν συγκινούσε. Τ' ὄνειρό ἦταν νὰ πετύχῃ τὸ Νουρὶ Κατράν, πὺ εἶχε σκοτώσει τὸν πατέρα του καὶ νὰ πάρῃ πίσω τὴν ἐκδίκησή του. Κι' ἡ εὐκαιρία δέν ἄργησε νάρθῃ. Τὰ καράβια τοὺς συναπτήθηκαν μιά μερὰ ἔξω ἀπὸ τὸ νησάκι του, τὸν Ἀμοργό, πὺ ὁ φοβερός κουρσάρος μαζὶ μετὰ τοὺς ἀραπάδες του, πῆγαινε πάλι νὰ λεηλατήσῃ. Ἐκεῖ ἄρχισε μιά τρομαχτικὴ ναυμαχία πὺ κράτησε δυὸ ὁλόκερα μερόνυχτα. Στὸ τέλος ὁ Νουρὶ Κατράν μετὰ τὴ γαλέρα του ἔπεσε στὰ χέρια τοῦ Μηνᾶ Παλαμάρη, βαρεῖα λαβωμένος. Τὸ Ἑλληνοπούλο, ἀντὶ νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ, τὸν κατέβασε κάτω στὸ κατὰστροφω καὶ προσπάθησε νὰ τὸν γλυτώσῃ ἀπ' τὸ θάνατο. Τοῦ ἔδωσε τις πληγὲς καὶ τοῦ ἀνακούφισε ὅσο μπορούσε τοὺς πόνους. Ὁ κουρσάρος ἀνοίξε μιά στιγμὴ τὰ μάτια του, κύτταξε τὸ μικρὸ ἀγόρι πὺ τὸν περιποιοῦταν σὰν ἦταν φίλος του καὶ ψιθύρισε:

— Ὁ Ἀλλάχ νὰ σε δοξάσῃ γιὰ τὴν καλωσύνη σου!

Καὶ πέθανε. Ὁ Μηνᾶς Παλαμάρης, εἶχε ἐκδικηθῇ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του, κάνοντας καλὸ στὸν ἴδιο τὸ φονιᾶ του. Γι' αὐτὸ ὅμως κι' ἡ ὑπόλοιπῃ ζωὴ του στάθηκε δοξασμένη ὡς τὴν τελευταία μέρα πὺ ἐκλείσε τὰ μάτια του. Τὸ Ἑλληνοπούλο πὺ ξεκίνησε σὰν ἀπλὸς μούτσος ἀπὸ τὸ νησάκι του, τὸν Ἀμοργό, πέθανε γέρος κι' ἀσπρομάλλης, μετὰ πολλές πληγὲς, παράσημα κι' ἐγγόνια, στὴ φημισμένη Βενετία....

ΓΙΑΝΝΗΣ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΑΓΟΡΙΑ ΔΕΝ ΠΑΙΖΟΥΝ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΥΚΛΕΣ

Ήταν μιά κούκλα ἀπὸ φίνα πορσελάνη. Σπανιόλα ἦταν. Γιατὶ εἶχε μαύρα, κατὰμαυρα μαλλιά, πὺ χύνονταν σὰν ποτάμι στὶς πλάτες της, μαύρα, ὁλόμαυρα μάτια, δαντελλωτὰ φουστάνι κι' ἓνα ντέφι, πὺ τὸ κρατοῦσε ψηλὰ στὸ δεξιὸ τῆς χερί. Θὰ ἦταν φαίνεται χορεύτρια.

Αὐτὴ ἦταν μιά ἀσυνήθιστῃ κούκλα, ὅλο πολυτέλεια, πὺ μόνον ἡ μιλιὰ της ἔλειπε. Γιατὶ ὅσο γιὰ χορὸ, ἡ κούκλα χόρευε σὰν ἄνθρωπος ἀληθινός.

Πατοῦσε σὲ μιά στερεὴ βάση. Καὶ σὲ μιά μεριά αὐτῆς τῆς βάσης ἦταν ἓνα κλειδί πὺ τὸ στριφογυρίζεις. Κι' ἀμέσως ἀρχίζει νὰ παίζει μουσικὴ καὶ ἡ κούκλα νὰ χορεύῃ, νὰ στρφογυρίζῃ καὶ νὰ χτυπά καὶ τὸ ντέφι της. Σὰν ἀληθινὴ Σπανιόλα χορεύτρια.

★

Ὁ θεὸς μας εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὸ Παρίσι καὶ μᾶς κουβαλοῦσε ἓνα σαρὸ παιχνιδία. Καθὼς ἀνοίγε τὸ μπαούλο του, ἔβγαλε ἀπὸ μέσα καὶ τὴν χορεύτρια. Μοίρασε στὸν καθένα μᾶς τὰ δῶρα του καὶ τὰ παιχνιδία του. Καὶ σὰν ἔφτασε στὴν κούκλα, εἶπε:

— Αὐτὴν κι' ἐγὼ δέν ξέρω γιὰ ποὺ τὴν ἔφερα. Γιατὶ τ' ἀγόρια μᾶς, βέβαια (κι' ἐννοοῦσε ἐμένα καὶ τ' ἀδέρφια μου) δέν παίζουν μετὰ κούκλες...

Ἀπᾶν στὴ μοιρασιά γύρισε στὸ σπίτι κι' ὁ πατέρας μᾶς. Τὸ ἐπάγγελμά του—ἦταν γιατρός—τὸν κούραζε σωματικὰ καὶ ψυχικὰ. Κουραζόταν νὰ γυρίσῃ μερὰ-νύχτα στοὺς ἄρρωστους τοὺς καὶ ὑπόφερε τὴν ἴδια ὥρα κι' ὁ ἱεὸς, πὺ τοὺς ἐβλέπε νὰ πονοῦν καὶ νὰ ὑποφέρουν.

— Τί ἔχεις; τὸν ρώτησε ἀνῆσυχῃ ἡ μητέρα μου.

— Ἐρχομαὶ ἀπὸ τὸ κοριτσάκι τοῦ κάτω, ἀποκρίθηκε ὁ πατέρας μου. Δέν τὸ εἶδα καθόλου καλά ἀπογε. Ἡ ἐπιστῆμῃ δὲ μπορεῖ νὰ τοῦ κάνῃ τίς τιπὸτα. Κανένας καὶ δὲ μπορεῖ νὰ τὴ βοηθήσῃ... Ὁ Θεὸς μὲ καλῶς...

Ὁλοὶ κερῶσαμε πὺ τ' ἀκούσαμε. Οἱ μεγάλοι γιὰτὶ καταλαβαῖναν, οἱ μικροὶ γιὰτὶ βλέπαν τοὺς μεγάλους. Ἦταν τὸ κοριτσάκι μιάς φτωχῆς οἰκογένειας πὺ καθόταν στὸ ἡμιπόγειο, ἄρρωστο ἀπὸ καιρὸ, πὺ σπνόνταν κι' ἐσθῆνε μέρᾳ μετὰ τὴ μέρα.

Τότε ὁ θεὸς ὁ Ἀντρέας, γιὰ νὰ σπάσῃ τὴ στενοχώρια πὺ εἶχε γεμίσει τὸ δωμάτιο, ξανασκῆνε στὰ παιχνιδία καὶ τὰ δῶρα τοῦ μπαούλου του.

Ἀπὸ κείνη τὴ βραδυὰ δὲ θυμάμαι πολλὰς λεπτομέρειες. Οὔτε τί λογὴς ἦταν τὰ παιχνιδία, οὔτε τί εἶχε μοιράσει στὸν καθένα μᾶς ὁ θεὸς μᾶς. Θυμάμαι μοναχά ὅτι ἐδῶ καὶ λίγῃ ὥρᾳ τὰ μάτια μου δέν ἐξεκολλοῦσαν ἀπὸ τὴν κούκλα. Καὶ γιὰ μιά στιγμὴ, παρατάω τὸ παινιδὶ πὺ κρατοῦσα καὶ πάω κοντὰ στὸ θεὸ Ἀντρέα.

— Ἐγὼ θέλω τὴν κούκλα, τοῦ λέω ὀρθὰ-κοφτὰ.

Τάχασε ὁ θεὸς μου πὺ τ' ἀκούσε.

— Τὴν κούκλα, Ἀλέξανδρε, θές; Μὰ σὺ εἶσαι ἀγόρι, ἄντρας. Καὶ τ' ἀγόρια δέν παίζουν μετὰ κούκλες. Μόνον τὰ κορίτσια...

Ἐγὼ κοκκίνησα, ἄλλαξε χρώματα ἀπὸ τὴν προσβολή, μὰ ἐκεῖ. Ἐπέμεινα, γκρίνιαξα, ἔκλαψα, ἴσα με πὺ γιὰ νὰ με ξεφορτωθοῦν, μού τὴ δώσανε.

Τ' ἄλλα ἀδέρφια μου μετὰ περνοῦσαν. Μὰ ἐμένα δὲ μ' ἐνοιάζε. Ἐγὼ εἶχα τὸ σκοπὸ μου...

★

Ὅταν οἱ ἄλλοι, μεγάλοι

καὶ μικροὶ, δρέθηκαν νὰ εἶνε ἀπασχολημένοι μετὰ τις συνηθισμένες τους καὶ μετὰ τὰ παιχνιδία τους, ἐγὼ, πῆρα τὴν κούκλα στὴν ἀγκαλιά μου κι' ἀνοίξα σιγά-σιγά τὴν πόρτα. Κατέβηκα σὰν κλέφτης τὴ σκάλα, ἀνοίξα τὴν ἐξορτῶ καὶ τράβηξα γραμμὴ γιὰ τὸ ἡμιπόγειο. Νὰ πάω τὴ Σπανιόλα χορεύτρια στὸ ἄρρωστο κοριτσάκι. Νὰ τὴν ἰδῇ νὰ παίζῃ καὶ νὰ χορεύῃ καὶ νὰ νιώσῃ χαρὰ—μιά πὺ δὲ μπορούσε νὰ βοηθήσῃ ἄλλος πιά ἀπὸ τὸ Θεό...

★

— Ἐσὺ ἔσωσες τὸ ἄρρωστο κοριτσάκι...

Μοῦ ἔλεγε ἀργότερα πολλὰς φορὲς ἡ μητέρα μου. Ἐγὼ; Τὸ μόνον πὺ ἔκανα ἐγὼ, ἦταν ὅτι τοῦ πῆγα ἓνα παινιδὶ πὺ τὸ εἶδε καὶ γέλασε καὶ χάρηκε τὸ φτωχό. Ὁ Θεὸς τὸ ἔσωσε. Μοναχὰ αὐτὸς μπορούσε νὰ τὸ σώσῃ...

Ο ΘΕΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

15

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Δώδεκα μέρες πριν από τον Ξερόπουλο — στις 2 Ιανουαρίου — έκλεισε για πάντα τα μάτια του ο Γεώργιος Δροσίνης. Σίγησε ένα καλικάδο αιδώνι, που μ' όλα τα 92 χρόνια του, δεν έπαυε τις δολογικές τοίλιες του.

Τον θυμόμαστε πριν ένα-έναμια χρό- νο, όταν του γιορτάζαμε στην Κηφισιά τα ένεννηντάχρονά του. Ο Μεγάλος Γέρος δεν μπορούσε να παραστή στη γιορτή που δινόταν προς τιμή του. Έτσι όλοι οι πιστοί του φίλοι, παλαιοί και νέοι, μικροί και μεγάλοι, άνθρωποι και ύστερα από τη γιορτή, κατά το σπίτι του ποιη- τή, στη θρυλική «Αμαρυλλίδα» του — το όνομα παρμένο από το θαυμαστό δώ- νυμο έργο του — στο ιστορικό σπιτάκι της Κηφισιάς, που τα τελευταία χρόνια γινόταν προσκύνημα από τους πιστούς της Μούσας του.

Την πόρτα της «Αμαρυλλίδας» τη χτυ- πήσανε κάθε μέρα νωστωί και άνωστωί. Είτε λογοτέχνης παλιός, είτε σύγχρονος, ακόμα και νέοι και νέες, παιδιά, που πη- γαίνανε να καταθέσουν το σεβασμό τους στον ένεννηντάχρονο προσώπτη, να του δια- βάσουν ένα χειρογράφο τους ή ν' ακού- σουν έναν κανονικό στίχο του ποιητή. Έτσι και εκείνο το κυριακότικο πρωινό που γιορτάζαμε τα ένεννηντα του χρόνια...

Ο ποιητής μας περίεμε. "Οχι στην έ- ξωπορτα. Ο αιώνας που κουβάλαγε στην πλάτη του τον είχε πιά καθλωσει σε μια πολυθρόνα. Τι μιλούσε που μας είχε φανή τότε... Τα χρόνια σάναν, στενεύαν το κορμί του, το λιγοστεύαν, έτσι που να γίνεται μια σταλιά και να χωράει όσο πηγάνει και σε πιο μικρότερο χώρο. Τα μάτια του, όμως, εκείνα τα μάτια του, αστράκια λαμπέρα, δε λέγανε να θαμπώ- σουν. Άναβαν — φωτέρα λυχνάρια κάτω από τα βλέφαρα — τα δάνοιχτα τα μά-τια του ποιητή — του ποιητή που έγρα-φε τα «Κλειστά Βλέφαρα» και τα «Φω- τέρα Σκοτάδια».

Σκύβαμε ένας-ένας που έμπαινε να του φιλήσουμε το χέρι. Εκείνος το άποστα- βούσε μόλις καταλάβαινε τί πηγαίναμε να κάνουμε. Τού μιλούσαμε, μιά άκουγε, κουνούσε το σεβάστο κεφάλι του, λαμπά- νε τα φωτέρα λυχνάρια των ματιών του. "Υστερα, μιά χορδή άρχισε να τραγου- δάη την «Ανθισμένη Μυδαλιά» το τα- γούδι του. Και τότε να βλέπατε πώς σπι- θισανε τα μάτια του γέροντα, πώς πήρε ζωή το σώσμένο κορμί, πώς άνθισαν με μιάς τα γεράματά του. "Ως και το πόδι του, άσάλευτο ίσαμε κείνη την ώρα, είχε βαλθή να σαλεύη στο ρυθμό της μουσικής, που σκορπούσε άνθους από μυδαλιές και μύρα μέσα στην κάμαρα του ποιητή...

★

Ο Δροσίνης ήταν από καταγωγή Με- σολογγίτης. Γεννήθηκε στα 1859. Σπού- δασε Νομικά και φιλοσοφία στο Πανεπι- στήμιο Αθηνών και συμπλήρωσε τις σπουδές του στη Γερμανία (1885-1888). Διηύθυνε το περιοδικό «Εστία» που άρ- γότερα το μετέτρεψε σε έφημερίδα. Έ- διμυσίευσε πολλές ποιητικές συλλογές, που διακρίνονται για την λεπτή έμπνευ- ση και την αισθηματικότητα τους, όπως τα «Ειδύλλια», «Αμάραντα», «Σταλα- κτίτες», «Ιστοί Άράχνες», «Κλειστά Βλέφαρα», «Φωτέρα Σκοτάδια κ. ά. Ο άείμνηστος Γεώργιος Δροσίνης υπηρέτη- σε ως τηματάχνης στο ύπουργείο Παι- δείας μέχρι του 1924, καθώς και Διευ- θυντής του Μουσείου Διακοσμητικών Τε- χνών μέχρι του 1926. Είχε τιμηθή με το «Άριστο Γραμματέα και Τεχνών και ήταν, από την πρώτη μέρα που ιδρύθηκε, τα- κτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

ΤΑ ΚΛΑΣΣΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Δίδουμε παρακάτω το μύθο και την ανά- λυση της «Αντιγόνης» — της άθάνατης τραγωδίας του Σοφοκλή — με την πεποι- θση, ότι όχι μόνο καταπονούμε τον μα- θητή-αναγνώστη στην κατανόηση ενός κλα- σικού κειμένου, αλλά και τον υποβοηθούμε παράλληλα — έννοιας πάντοτε το μαθη- τη των ανωτέρων γυμνασίων τάξεων — στο πώς θα πρέπει να αντικριεί ο ίδιος ένα κλασικό κείμενο, περὶ ἡ έμπειρο και με ποιά μέθοδο όφείλει να έρχαστή ο' ένα ά- νάλογο θέμα σε μιά αντίστοιχη περίπτωση. 'Η άλη εργασία που θα διαβάσετε όφείλε-ται σε μαθητή. 'Εμείς την έπεξεργαστήκα- με σε όσα — ελάχιστα — σημεία χρειά- στηκε μιά διόρθωση ή μιά συμπλήρωση.

Ε.

Ο Σοφοκλής άντλησε την ύπόθεση της τραγωδίας του από το μύθο που αναφέρε-ται στον πόλεμο των «Επιπά επί Θήβας» (βλ. και την όμώνυμη τραγωδία του Αί- σχύλου). "Υστερα από το θάνατο — τον άλληλοσκοτωμό — των δυο αδελφών Έτε- οκλή και Πολυνείκη, ο άρχοντας των Θη- δών Κρέοντας έδωσε διαταγή να θάσουν με όλες τις τιμές τον πρώτο και ν' αφή- σουν άταφο τον δεύτερο.

Στον πρόλογο της τραγωδίας η 'Αντι- γόνη ανακοινώνει στην αδελφή της 'Ισμήνη την απαγορευτική διαταγή του Κρέοντα. Της δηλώνει όμως καταγορηματικά ότι αυ- τη, θ' άσπηση στη βασίλικη διαταγή, για- τί τη βρίσκει αντίθετη προς τους άγρα- φους νόμους και ζητάει από την αδελφή της να τη βοηθήσει. 'Η 'Ισμήνη, όμως, εύ- γενικά αλλά δειλά, τρωμάει με την από- φασή αυτή της αδελφής της. Και πρέπει να ύπογραμμιστή, ότι αυτή η απόφαση ά- ποτελεί και το κίνητρο του όλου έργου.

Όταν άποχωρούν από τη σκηνή οι δυο αδελφές, εμφανίζεται ο χορός των γεον- των, ψάλλοντας εύχαριστήρια άσματα και έπινικιο παίαντα προς τους θεούς για την κατατρόπωση των Άργείων. Από δω και πέρα άρχίζει η εξέλιξη της τραγωδίας.

Ο Κρέων παρουσιάζεται για να άναγ- γείλη στο λαό των Θηδών την άπαγορευ-

τική διαταγή... του για την ταφή του Πολυ- νείκη. Δεν προφταίνει όμως ν' άποτελειώ- ση το λόγο του και καταφθάνει άγγελια- φόρος, για ν' άναγγείλη, ότι άνωστος σκέπασε το νεκρό του Πολυνείκη με χώ- μα. Ο χορός βρίσκει εύκαιρία, να εκθειά- ση το πολυμήχανο του ανθρώπου, όταν οδηγούν στη σκηνή την Άντιγόνη, που την έχουν συλλάβει οι στρατιώτες του Κρέοντα, την ώρα που έθαβε το πτώμα του αδελφού της Πολυνείκη.

Η Άντιγόνη δεν άρνείται την πράξη της. Την όμολογεί άγέρωγα, γιατί το κή- ρυγμα του Κρέοντα είναι αντίθετο προς τις προγονικές και ήθικές άρχές. Η όμο- λογία της Άντιγόνης έξερεθίζει τον Κρέ- οντα, που την καταδικάζει σε θάνατο. Ο χορός που παρακολουθεί τη σκηνή, βρί- σκει την εύκαιρία να τονήσει την ασάβεια της ανθρώπινης εύτυχίας.

Την ίδια στιγμή εμφανίζεται ο Αίμο- νας, ο γιος του Κρέοντα και μνηστήρας της Άντιγόνης, που ίκετεύει τον πατέρα του να συγχωρήσει τη μνηστήρα του. Ο Κρέ- οντας όμως είναι άνένδοτος και ο Αίμωνας φεύγει ψυχικά τραυματισμένος, γεμάτος άπελπισία.

Τώρα, πρόκειται να εκτελεσθή η κατα- δική της Άντιγόνης — που είναι σκληρή και άπάνθρωπη: Οά βαφθή ζωντανή μέσα σε κοίλο τάφο. Η Άντιγόνη θρηνεί την έ- λεινή της τύχη, που πεθαίνει τόσο νέα και με τέτοιο οικτρό θάνατο, ενώ ο χορός προσπαθεί να την παρηγορήσει.

Ενώ οδηγούν την Άντιγόνη προς το θάνατο, μπαίνει στη σκηνή ο μάντις Τει- ρεσίας, που προμαντεύει, ότι μεγάλη δυσ- τυχία άπείλει την πόλη, άν δεν ταφή ο νεκρός του Πολυνείκη και δεν άπελευθερώ- σουν την Άντιγόνη.

Στην άρχή ο Κρέοντας άρνείται. "Όταν στο τέλος δέχεται, είναι πιά άγιά. Η Άντιγόνη, μη μπορώντας να ύποφέρει το ζωντανό ένταφιασμό, κρεμιάται. Κι' ο Αί- μονας αυτοκτονεί μπροστά στο πτώμα της μνηστής του. Ο Κρέοντας, κουρέλι ψυχι- κά, φεύγει και παρακαλεί το θάνατο για λυτρωτή, ενώ ο χορός σφραγίζει το δράμα, τονίζοντας, ότι η φόνωση και ο σεβασμός προς τους θεούς και ήθικούς νόμους άποτελούν το θεμέλιο της εύτυχίας του ανθρώπου.

Η ΑΝΑΛΥΣΗ

Η Άντιγόνη είναι ένα από τα ώραιότερα δράματα του άρχαίου θεάτρου. Η ύπόθεση θα- σίζεται στη συήθεια που έπικρατούσε, στην Αθήνα το πιο πολύ, να θεωρούν για καταρα- μένον εκείνον που θάβλεπε άταφο νεκρό και δεν θα τον σκέπαζε με λίγο χώμα. Μόνο τα πτώ- ματα των προδωτών πετούσαν έξω από τα σύνο- ρα της πατρίδος τους.

Η Άντιγόνη, περιφρονώντας το άνιερο διά- ταγμα του Κρέοντα προσφέρει τον έαυτό της θυσία στο όνομα των αιώνιων άγράφων ήθικών θεϊκών νόμων.

Αυτή η σύγκρουση των άθάνατων θεϊκών νό- μων προς τους αθάνατους νόμους των ανθρώ- πων άποτελεί την κεντρική ιδέα της τραγωδίας. Και αυτήν την ιδέα την άνώμασε ο Σοφοκλής σ' άλη την εξέλιξη του έργου σαν άνάταξη ή- θική αξία, που μπροστά της πρέπει να ύποχα- ρούν οι άνθρωπινες έπιταγές και τα ανθρώπι- να πάθη. Και η απόφαση της Άντιγόνης να μη συμμορφωθή προς τον άγραφο ήθικό νόμο για την ταφή των νεκρών κυριαρχεί σε άλη την έ- ξελίξη του δράματος. Ούτε ο σκληρός άρχον- τας Κρέοντας, ούτε η άφοσιωμένη με τα τυ- φερά αίσθηματα εύγενική άδερφή της 'Ισμήνη, ούτε και το θαυό συναίσθημα του μνηστήρα της Αίμονα είναι ικανά να την πείσουν να παραι- τηθή από την απόφασή της.

(Το τέλος στο έρχόμενο)

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΘΡΥΛΟΥΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΑΣ

Η Μορφούλα

Η Μορφούλα άπ' τα κρύα νερά και τα δασά πλατάνια, η Μορφούλα με τόνομα, έκλεισε ξαφνικά το στόμα της, και σά να χάθηκε από τον κόσμο.

Η μάνα της η καύμενη δεν ήξερε τί να άπογίνη με τούτο που τις έλαχε.

Σάν πέρασε ένας χρόνος, η Μορφούλα μίλησε:

— Μη στεναχωριέσαι μάνα και μη με ρωτάς άλλο! Σκέφτομαι!...

— Τί σκέφτεσαι κόρη μου;

Μιλιά η Μορφούλα.

Πέρασε και δεύτερος χρόνος με την ί- δια άγωνία και τότε μίλησε η Μορφούλα:

— Σκέφτομαι, μάνα, να βρώ το βα- σιλόπουλο...

— Άχ κόρη μου κλείσε το στόμα σου καλά-καλά τώρα, κι' άλλο δε σε ρωτά- πιά! Κάλιο να σ' έχη ο κόσμος για μουγγή, μ'ά με μυαλό, παρά να μιλάς και να λές τρέλλες! Το βασιλόπουλο, μα- τάκια μου, δεν γυρνάει να δη ούτ' άρχόν- τισσες.

— Μη σε νοιάζει έσένα μάνα... Έγώ το βασιλόπουλο θα πάω να βρώ.

Το βράδυ εκείνο, όταν στα 80 σπίτια του χωριού έσβυσαν οι 80 λάμπες, και το χωριό έκλεισε τα μάτια του, κανείς δεν είδε τη Μορφούλα που ξεπότησε...

Λοιπόν, η Μορφούλα ξεπότησε, βγήκε άπ' το χωριό και σταμάτησε πάνω σ' έ- να τρίστοιχο. Τί να περίμενε αυτού δά; Άκούστε τί περίμενε: Νάρθουν τα ξε- ωτικά!... Είχε το σκοπό της.

Πέρασε μιά νύχτα, τίποτε!... Πέρασε άλλη μιά νύχτα, τίποτε! Τρίτη νύχτα, κάποιοι άργοπορημένοι την άνταμώνουν, μπηγούν τις φωνές, και το βάζουν στα πόδια. Την πήραν για έωτικό! Έφτασαν στο χωριό και το διαάλασαν:

«Τά ξεωτικά πιάσαν τις στράτες».

Άπ' εκείνη τη βραδιά, το χωριό πιό νωρίς έκλεινε τα ματάκια του και η Μορ- φούλα πιό νωρίς ξεπότηζε. Ο φόβος λί- γο-λίγο άπλωσε παντού, κι' η έρμηια πύ- κνωσε — πύκνωσε.

Όσπου μέσα άπ' το φόβο και μέσα από την έρμηια ξεπήδησαν τα ξεωτικά — δώδεκα άγριοι άραπάδες. Σάν ξεπήδησαν έφεραν πάνω-κάτω τους δρόμους, δεν άντάμωσαν κανέναν. Φτάνουν και στο τρί- στοιχο, βλέπουν τη Μορφούλα.

— Ποιά είσαι σού;

— Έγώ είμαι μιά νύφη, μιά νυφούλα, τίποτε άλλο!

— Έρείς; Ο άρχιάρης από καιρό ζητάει μιά νύφη, μιά νυφούλα και δε βρί- σκουμε πουθενά. Γιατί έμείς βγαίνουμε όπου είναι φόβος κι' έρμηια. Έλα μαζί μας!

— Νάρθω! όμως πώς θα γίνω νύφη; Οι νύφες φοράνε φέσι φλογάτο, άψηλό και σιδερωμένο, με μαύρη μικρή φούντα, γιομάτο φλουριά ραμμένα μπροστά: Βε- νέτικα και Κωσταντινάτα!

— Να σου φέρουμε! Να σου φέρουμε!

Σκορπάνε εύθους και τις φέρνουν το νυφιάτικο φέσι.

— Καλά αυτό, λέει η Μορφούλα φο- ρώντας το. Οι νύφες έχουν και σκουλα- ρίκια με Κωσταντινάτα.

— Να σου φέρουμε!

Της φέρνουν και τα σκουλαρίκια.

— Έλα νύφη να φύγουμε!

— Νάρθω. Όμως οι νύφες έχουν στο λαιμό πέντε και έξη ραμμάτες φλουριά. Άπ' τα δεκάριά άς τις ντυμπλεις, με ένα σταυρό κάτω-κάτω κεντημένα στα Γιάννενα...

— Στα Γιάννενα, στα Γιάννενα, έσκου- ξαν οι άραπάδες και χάθηκαν.

Σε λίγο ξανάρχονται.

— Φόρεσε τις ραμμάτες τα φλουριά, νύφη, νυφούλα!

Η Μορφούλα τα φορεί κι' αυτά.

— Έλα τώρα να φύγουμε!

— Νάρθω! Όμως οι νύφες φοράνε νυ- φικό! Φούστα άσπρη μεταξωτή, με γα- λάζια κλαδιά, που άρχίζει άπ' το λαιμό με πλατιά άσπρη δαντέλλα, μύτες-μύ- τες, και σβαρνίζεται κάτω σε τρείς σου- ρες. Με τόνα χέρι να κρατιέται στο χορό και με τάλλο να σηκώνω τη φούστα μου.

— Ά! Να σου φέρουμε! Να σου φέ- ρουμε!...

Της έφεραν.

— Νύφη, νυφούλα, έλα να φύγουμε!

— Νάρθω! Μά που είναι η ποδιά μου; Η ποδιά της νύφης, μαύρη ή γαλάζια γεμάτη σουρές; Στενή ή δίνεται στη μέ- ση, και φαρδιά στο τέλος. Άπ' τη μιά μεριά κι' άπ' την άλλη με δαντέλλα μο- νόχρωμη, και με λογιώ-λογιό ρουμπίνια. Μιά πιθαμή κονύτερη άπ' τη φούστα, κόβοντας την άλλη δαντέλλα δυο δάχτυ- λα πλάτος, γεμάτη κι' αυτή πολύχρωμα ρουμπίνια και φέξες...

— Μη στεναχωριέσαι, θα τη φέρουμε...

Η Μορφούλα σά φόρεσε και την ποδιά της είπε:

— Οι νύφες έχουν άσπρες μάλλινες κάλτσες με κλαδιά κόκκινα και γαλάζια στη φτέρνα, στη μύτη, στα κότσα. Έ- χουνε και κουντούρια από λουστρίνι μαύ- ρο, και κάτω στα τακούνια πέταλα να βροντάν, και ν' ακούγεται ως θα περ- πατάη καμρωτή και χαμηλοδρόστη... Φέρτε τα μαζί!...

Της τάφεραν κι' αυτά. Η Μορφούλα φόρεσε τα τσουράπια, έβαλε τα κουν- τούρια.

— Όχου, κι' όσο διάζουμαι, τόσο ξε- χνώ!...

— Τί ξεχνάς, νύφη νυφούλα!...

— Το ζουνάρι και το μαντήλι το άσπρο το μεταξωτό. Γρήγορα-γρήγορα νάρθετε!

— Βάλε το ζουνάρι σου, νά και το μαντήλι το άσπρο το μεταξωτό.

— Τη γούνα μου! Πού είναι η γούνα μου; Τόσχα μαύρη, γιαιστερή, και ά- πό μέσα αλόφυα ή σαμουρί. Μά το γιακά να προσέξετε, νάναι φουντωτός!

— Στην Καστοριά στην Καστοριά, φώναξαν οι άραπάδες.

Πήγανε κι' ήρθανε.

— Βάλε τη γούνα σου νύφη, νυφούλα!

Η Μορφούλα φοράει και τη γούνα της. Έχασα τη σκέπη μου, πώς θα ξεκι- νήσω; Κόκκινο ύφασμα μεταξωτό, που στεριώνει σαν κουκούλα πάνω άπ' το φέ- σι, να κρύβη το πρόσωπο και να φτάνη ως τα γόνατα... Σταθήτε που κάτι ακόμα θυμήθηκα. Τα χουστά τέλια!...

— Νύφη, νυφούλα βάλε τη σκέπη σου, στολίσου με τα τέλια και να κινήσουμε. — Φέρτε το άλογο! Πού είναι το άσπρο περήφανο άλογο της νύφης;

Τρέξαν οι άραπάδες, έφεραν και το άλογο. Καβαλικεύει η Μορφούλα και κάνουν να κινήσουν. Όμως μ' αυτά και με κείνα, η ώρα είχε περάσει και λαλησαν τα κο- κόρια... Άφαντοι οι Άραπάδες!... Η Μορφούλα γέλασε...

— Είχα ακόμη να σάς πω να μου φέ- ρετε δαφή για τα μαλλιά μου και τα νύχια μου.

Έτσι κινάει μόνη της... Δρόμο, παίρ- νει, δρόμο αφήνει, φτάνει στο παλάτι.

Στη μεγάλη σάλα οι συμβουλάτορες του βασιλιά, γέροι σοφοί, κουβεντιάζαν μέρες τώρα, και δεν έβρισκαν νύφη αξία για το βασιλόπουλο. Όπου σε μιά στιγ- μή το βασιλόπουλο βλέπει άπ' το παρα- θυρο προς τα έξω και θαμπώνουν τα μά-τια του.

Φωνάζει λοιπόν στους σοφούς γέρους:

— Τί κάθεστε και χάνετε τα λόγια σας, γέροι συμβουλάτορες σοφοί!

Η νύφη έρχεται μόνη της!

Πάνε στο παραθύρο οι συμβουλάτορες και τί βλέπουν:

— Μπα! Αυτό που μάς δείχνεις είναι:

Για να γνωρίσουμε τον τόπο μας

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

Ένας περίφημος παλιός γεωγράφος, ο Στράβων, όταν έφθασε στην Αθήνα και άρχισε το έργο του να τρέψη για τις αρχαιότητες της Αττικής, γεμάτος έκπλη- ξη και θαυμασμό λέει: «Ου δύναμαι δη- λώσαι καθ' έν. Η γάρ Αττική θεών έστί κτίσμα, και ήρώων προγόνων».

Και πράγματι δεν υπάρχει άλλη χώρα και άλλος τόπος με τόσο πολλά ιερά και ναούς και δωμούς και κτίρια θεών και ή- ρώνων, όσα στην Αθήνα και στην Αττική.

Το πλήθος αυτό των ιερών και των δω- μών μας πληροφορεί, ότι ανέκαθεν οι άν- θρωποι αυτοί έθρησκούνταν περισσότερο από κάθε άλλο λαό. Και δεν είναι η Α- θήνα μόνον, που έχει πλήθος άναρήτων δωμών. Είναι και όλη η Αττική. Γιατί ο Πausanias, άλλος αυτός περιηγητής και γεωγράφος, στα «Αττικά» του μάς διη- γείται, ότι τέτοια ιερά ύπήρχαν και στην Έλευσίνα, και στα Μέγαρα, και στον Ερωτώ και στην Βραχρώννα και στον Μα- ραθώνα, και στας Αρκαράς, και παντού σ' όλους τους δήμους και τα τοπεία της Αττικής. Ακόμη και στα όρη και τα βου- νά της ύπάρχαν ιερά και δαμοί και αγά- λματα θεών. Στον Υμηττό, στην Πεντέλη, στο Λυκαβηττό, στην Πάρνηθα, στο Σού- νιο.

Η θεοσέβεια αυτή των άρχαίων Αθη- ναίων έγινε η άφορμή και η αίτια της δημιουργίας των μεγάλων καλλιτεχνημά- των του Παρθενώνος, του Έρεχθώνος, της Αθηνάς και του Όλυμπίου Διός, άριστου- γήματα του Πραξιτέλη. Γιατί η θρησκεία γενικά παίζει σπουδαίο ρόλο στη ζωή των λαών. Αυτή δε κινεί την άνθρωπινή κοινωνία. Αυτή έμπνέει το βίο των άν- θρώπων.

Την αλήθεια αυτή την βεβαιώνει ο Α- πόστολος Παύλος. Αυτός όταν ήρθε στην Αθήνα, εύρηκε, λέει, την πόλιν «κατα- ε- δωλον», γεμάτη δηλαδή ιερά και σε- βάσματα, αντικείμενα της λατρείας των Αθηναίων. Μεταξύ των άλλων εύρηκε και τον δαμόν του άγνωστου θεού. Και τότε όλος ένθουσιασμό λέει:

— Άνδρες Αθηναίοι, σας θεωρώ ως τους πιο θεοφοβούμενους από όλους τους ανθρώπους.

Αυτό το είχε πη πολλά χρόνια προτί- τερα και ο Σοφοκλής, στον Οιδίποδα επί Κολώνων, όπου όνομαζει τους Αθηναίους θεοσεβείς και την πόλη των θεο- σεβεστών. Αυτό λέει και ο Ξενο- φών ο Αθηναίος για την πόλη των Αθη- ναίων. «Οτι δηλαδή είναι όλη η θούρα θεοίς και ένάθημα». Άφού κατά τον Pausanias πάντοτε είχε περί τα 40 ιερά μεταξυ των οποίων οι μεγάλοι ναοί του Παρθενώνος, του Διός, του Ήφαιστου, περί τους 20 δωμούς και περί τα 50 με- γάλα αγάλματα θεών.

Στα ώραια τοπεία αυτά έχει σκοπό να μάς οδηγήση η στήλη αυτή. Και μαζί με τις φυσικές καλλονές, έχει σκοπό να μάς διδάξη και το παρελθόν. Την ιστορία δη- λαδή κάθε ιστορικού τοπείου της Αττι- κής.

Χ. Ε. ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ

ο ήλιος που βγαίνει—τίποτε άλλο!

Όμως, το βασιλόπουλο κατεβαίνει και παίρνει στην άγκαλιά του τη Μορ- φούλα.

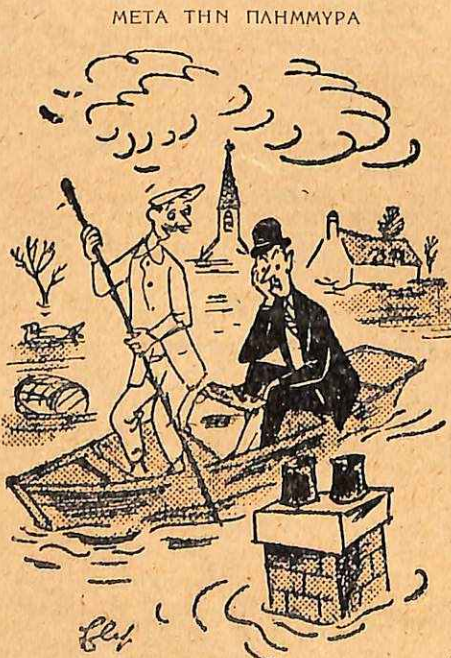
Οι γέροι οι συμβουλάτορες για να μη πέσουν άπ' το λόγο τους, φώναξαν:

— Δε μάς γέλασαν τα μάτια μας! Εί- ναι ο ήλιος που βγαίνει—καλό το εί- παμε!

Έγιναν χαρές και πανηγύρια. Στε- νά, πλίστσε κι' η μάνα της Μορφούλας πώς, σ' αλήθεια, η κόρη της δεν ήταν καθόλου, μα καθόλου τρέλλη.

Π. ΜΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

(Μακεδονική Λαογραφία)

— Τί εύτυχία να ξαναβλέπης την καμ- νάα του σπιτιού σου...

19

" Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ "

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΡΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΔΛΚΗ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗ

1. ΣΤΟ ΠΕΛΑΓΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ.

Εικονογράφηση: 'Αλ. 'Αλεξανδράκης, Κ. Θεολογίτη, 'Αλ. Κοντοπούλου ..... Δρχ. 30.000

2. ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

(Εικονογράφηση: Κ. Θεολογίτη)

'Εκδοση πολυτελείας ..... > 30.000

» κοινή ..... > 12.000

3. ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΚΥΡΑΣ.

(Εικονογράφηση : Λίντας 'Αντωνιάδου—Γ. Βακιρτζή) ..... > 18.000

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΑΚΗ ΛΑΠΠΑ

4. ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ.

(Εικονογράφηση: 'Αλέκου Κοντοπούλου).

7 διηγήματα, γραμμένα με τό γνώριμο ρωμαλέο και γλαφυρό ύφος του Τάκη Λάππα. 'Ηρώες τους ο Τζαβέλας, ο Κολοκοτρώνης, η Μπουμπουλίνα, ο Καραϊσκάκης, ο 'Ανδρούτσος, ο Μισούλης, ο Διάκος—στά παιδικά τους χρόνια.

ΑΛΚΗ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗ

5. ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΑ ΠΑΛΙΑ.

(Εικονογράφηση: Μ. Μποσταντζόγλου).

'Ενα χρονικό της Τουρκοκρατίας, που τό ζωντανεύει ή πέννα του συγγραφέως του «ΚΡΥΦΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ»

Σ. ΜΑΡΑΝΤΟΥ

6. ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΛΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Εικονογράφηση: 'Αλέκου Κοντοπούλου)

Μιά σειρά από παιδικά διηγήματα, γεμάτα τρυφερότητα, συγκίνηση και αγάπη για τὰ παιδιά, που καθιέρωσαν τό συγγραφέα τους στον τομέα της Παιδικής Λογοτεχνίας.

(Πωλούνται σε όλα τὰ βιβλιοπωλεία και στα γραφεία του περιοδικού)

ΑΓΓΛΙΑ

Το Μουσικότερο
ΑΓΓΛΙΚΟ
ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

COSMOR

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡ. ΕΛΛΑΔΟΣ Ν. ΚΟΚΚΙΝΟΣ & ΣΙΑ ΚΟΡΑΗ 5 • ΤΗΛ. 34.974